

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΤΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ (Α.Α.Α.) 33
- ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ (Δημ. Βαλληνδρᾶ) 37
- ΛΙΓΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ (Δ. Α. Χριστοφίδη) 43
- ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (Δημ. Παπαθανασοπούλου) 49
- ΑΛΕΞΙΚΕΡΑΥΝΟ (Ποίημα Έλ. Μάϊνα) 54
- ΣΧΟΛΙΑ (Τομέα Τύπου τῆς Χ.Ε.Ε.) 55
- ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ 60

ΕΤΟΣ 56ον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1993

ΑΡΙΘ. 538

ΔΡΧ. 100

Πρὸς τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς τῶν «᾽Ακτίνων»

Μὲ τὴν ἔναρξη τῆς νέας χρονιᾶς, ὑπενθυμίζομε στοὺς φίλους, συνεργάτας - συνδρομητὰς μας, τὴν ἀνάγκη νὰ ἀνανεώσουν ἐγκαίρως τὴ συνδρομὴ τους γιὰ τὸ 1993, μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι συμβάλλουν, ὡς συνεργάται, στὸ πνευματικὸ ἔργο τῶν «᾽Ακτίνων» καὶ συντελοῦν στὴν ἀπρόσκοπτη καὶ τακτικὴ κυκλοφορία τοῦ Περιοδικοῦ σὲ τόσο ἀπαιτητικοὺς καιροὺς.

Ἡ ἐτησίᾳ συνδρομὴ διὰ τὸ 1993 εἶναι 1000 δρχ.

*

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1993

Ἐσωτερικοῦ: Δρχ. 1000 Ἐξωτερικοῦ γενικῶς: \$ 18

Ἡ συνδρομὴ καταβάλλεται εἰς τὰ γραφεῖα μας, Ἀθηνῶν (Καρύτση 14), Θεσσαλονίκης (᾽Αγ. Σοφίας 41). Ἦμπορεῖ ἐπίσης νὰ ἀποστέλλεται διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἢ δι' ἀποστολῆς ἴσης ἀξίας γραμματοσήμων.

Εἰδικῶς οἱ συνδρομηταὶ μας τῆς ἐπαρχίας ἡμποροῦν νὰ καταθέτουν τὴ συνδρομὴ τους, ἔναντι κανονικῆς ἀποδείξεως πληρωμῆς, στοὺς ἐθελοντὰς ἀντιπροσώπους ἢ συνεργάτας μας στὶς πόλεις ὅπου ὑπάρχουν.

AKTINES

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Ἔτος 56ον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1993

Ἄριθ. 538

ΤΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο τὸ ἄτομο προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀρτιότητα, δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὴν **προσωπικὴ ζωὴ**.

Ἐνα δύσκολο δρόμο χρειάζεται νὰ διανύσῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ ἄτομο πρὸς τὸ πρόσωπο, πρὸς τὴν προσωπικότητα. Καὶ δὲν νοεῖται προσωπικότης χωρὶς προσωπικὴ ζωὴ.

Δὲν εἶναι εὐκόλος δρόμος. Προϋποθέτει ἀγῶνα. Ἐναν ἀγῶνα ὁμῶς πού ἀξίζει νὰ τὸν ἀναλάβῃ κανεὶς. Κερδίζοντάς τον κατορθώνει νὰ βρῆ τὸ κλειδί καὶ νὰ μπῆ σ' ἕνα χῶρο πού μπορεῖ νὰ τοῦ προσφέρῃ πολλὰ καὶ πού εἶναι δικός του. Καὶ ἡ ἱκανοποίηση εἶναι ἀφάνταστα μεγάλη.

Ἐχετε προσέξῃ πῶς ἕνας ἄνδρας ἢ μία γυναίκα μὲ δυνατὴ παρουσία εἶναι δυνατὸν ν' ἀλλάξῃ τὴν ἀτμόσφαιρα ἑνὸς σπιτιοῦ, τὸν τόνο τῆς συζητήσεως, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ εἰπῆ λέξι;

Εἶναι τὸ σύνολο αὐτῶν πού σκεπτόμαστε, αὐτῶν πού αἰσθανόμαστε, πού δίνει τὸ μέτρο τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ χαρακτήρος μας καὶ κάνει τὴν παρουσία μας ἰσχυρὴ ἢ ἀσθενῆ.

Γύρω μας συναντοῦμε πρόσωπα στὰ ὁποῖα καθένας αἰσθάνεται σὰν κυριαρχοῦσα ἰδιότητα μία σοφία τῆς ζωῆς πού, ἂν καὶ βγαλμένη ἀπὸ τὴν καθημε-

ρινὴ ἐμπειρία, εἰσχωρεῖ βαθύτερα σ' ἕνα πεδίο ὅπου ἀποκαλύπτεται ἡ ἐσωτερικὴ οὐσία τοῦ πνεύματος.

Εἰρήνη καὶ πληρότητα ἀκτινοβολοῦν σὰν μία λάμψη ἀπὸ τὴν αἰώνια ἀλήθεια στὴν ὄψη αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἐχει κανεὶς τὴν ἐντύπωση ὅτι ἔχουν κάνει μιὰ πολύτιμη ἀνακάλυψη.

Ἡ ἀνακάλυψη τῆς προσωπικῆς ζωῆς πού κάνει κάποια στιγμή τῆς ζωῆς του ὁ ἄνθρωπος μοιάζει μὲ τὴν ἀνακάλυψη μιᾶς πλοῦσιος φλέβας νεροῦ πού κάνει ὁ γεωργός. Εἶναι φυσικὸ ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμή νὰ ἐπιθυμῆ νὰ τὴν διευρύνῃ γιὰ νὰ τὴν ἀξιοποιήσῃ, νὰ ἔχῃ ἕνα ζωντανὸ αὐλάκι πού νὰ τρέχῃ συνεχῶς γιὰ νὰ ἀρδεύῃ τὴ ζωὴ του.

Ἐσωτερικὴ ἀναζήτηση εἶναι ἡ πορεία τῆς ζωῆς. Μία μεγάλη συνειδητὴ ἐργασία ἐπιβάλλεται καὶ πρέπει ν' ἀναλάβουμε, ἡ ὁποία προσφέρει πλούσιους καρποὺς καὶ ἀγαθὰ.

α) Εἰρήνη

Ὅταν λέμε εἰρήνη δὲν ἐννοοῦμε τὴν ἀπραξία, τὴν ἀδιαφορία, τὴν ἔλλειψη δυσκολιῶν, ἀλλὰ τὴν εἰρήνη πού εἶναι ἀγῶνας.

Ποιὸς ἄλλος θὰ βοηθήσῃ περισσότερο τὴν εἰρήνη τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ;

Διερωτᾶται κανείς πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὶς ἐξωτερικὲς διαταραχὲς χωρὶς ἐσωτερικὴ ζωὴ.

Ὁ διάλογος μὲ τὸν ἑαυτὸ μας, ἡ αὐτοκριτικὴ, ἡ πλούσια πείρα ἐπειτα ἀπὸ δυσκολίες ποὺ ἀντιμετωπίστηκαν, ἀποτυχίες ποὺ ξεπεράστηκαν, δοκιμασίες ποὺ πέρασαν, ἡ ἐλπίδα τέλος, συμβάλλουν στὴν εἰρήνη τῆς ψυχῆς.

«*Τί κάνεις ἔτσι καρδιά μου;*» ρωτοῦσε ὁ Ὅδυσσεύς. «*Τί κάνεις ἔτσι;*» ρωτᾶμε κι ἐμεῖς τὴν καρδιά μας.

Καθένας ἔχει τὴ δική του εἰρήνη. Τὴν κατακτᾶ πάνω στὶς περιστάσεις τῆς ζωῆς. Εἶχαμε γράψει γιὰ τὴν εἰρήνη: *Δὲν εἶναι στὸ χέρι μας νὰ ἔχουμε τὴ ζωὴ ὅπως τὴν θέλομε. Στὸ χέρι μας ὅμως εἶναι νὰ κάνουμε τὴ μεταλλαγὴ.*

Τὶ σημαίνει μετασχηματισμὸς στὴν ψυχικὴ ζωὴ;

Τὴν μεγάλη δυσκολία, τὴν προσδοκία ποὺ δὲν πραγματοποιήθηκε, τὸ μεγάλο πρόβλημα ποὺ σὲ ἀπασχολεῖ, νὰ μπορῆς νὰ πάρῃς τὸ ὑλικὸ καὶ νὰ τὸ μετασχηματίσῃς σὲ κάτι ἄλλο. Ν' ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία καὶ ν' ἀγκαζάρῃς τὰ ἐνδιαφέροντά σου καὶ τὴν προσοχὴ σου σὲ κάτι ἄλλο. Δὲν εἶναι εὐκολός, ἀλλὰ εἶναι δυνατός. Μὲ μιὰ ἀποφασιστικὴ κίνηση γίνεται ὁ μετασχηματισμὸς.

Ὅταν τὰ φίδια εἶχαν ζῶσει τοὺς Ἰσραηλίτες στὴν ἔρημο, ὁ Μωϋσῆς ἐστήσε ἕνα χάλκινο φίδι καὶ τοὺς παρακινοῦσε νὰ βλέπουν σ' αὐτὸ γιὰ νὰ διώχνουν τοὺς φόβους. Ἐνα βλέμμα μέσα μας, ὅταν μᾶς ζώνουν τὰ φίδια τῆς ζωῆς, κάνει νὰ ξαναβρίσκουμε τὴν εἰρήνη.

β) Ἐπίγνωση.

Ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ προσφέρει τὴν ἐπίγνωση. Πρέπει νὰ εἰποῦμε ὅτι ἄλλο εἶναι γνώση καὶ ἄλλο ἐπίγνωση. Ἡ γνώση εἶναι τὸ ὑλικὸ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ σκέψη. Οἱ αἰσθήσεις, οἱ ἐντυπώσεις ποὺ δεχόμαστε ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμο ἀσφαλῶς προσφέρουν τὴν πρώτη ὕλη.

Μία πορεία ποὺ βλέπομε στὸ δρόμο, ἡ ἔφημερίδα ποὺ διαβάζομε κάθε ἡμέρα, τόσα γεγονότα, τόσες ἐντυπώσεις, τόσα ἐρεθίσματα ποὺ δεχόμαστε καθημερινά. Ὅμως αὐτὸ τὸ ὑλικὸ περιμένει νὰ τὸ ἐρμηνεύσωμε. Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ ἐρμηνεύσωμε σωστὰ καὶ νὰ τοῦ δῶμε τὸ σωστὸ του νόημα.

Ἡ σκέψη, ὅσο ἀπαραίτητη καὶ ἂν εἶναι, δὲν εἶναι ἐν τούτοις τὸ ζωτικὸ ἀρχικὸ στοιχεῖο. Δὲν χρησιμεύει στὸ νὰ εἰσάγῃ, ἢ ν' ἀφήνῃ νὰ περνᾷ ἡ θεϊκὴ πνοὴ οὔτε ἐπενδύει τὴ δημιουργικὴ δύναμη.

Βρίσκομαι σὲ μία περιοχὴ ποὺ νομίζω ὅτι τὴν ξέρω π.χ. στὴν Ἀθήνα. Ἄν ἀνέβω στὸ Λυκαβητὸ ἔχω μιὰ ἄλλη εἰκόνα· ἔχω καλύτερη εἰκόνα ἂν πετάξω μὲ ἀεροπλάνο, ἔχω εἰκόνα συνόλου. Συνήθως βλέπομε τὴ ζωὴ ἀπὸ χαμηλά. Ὅσο ψηλότερα ἀνεβαίνομε, βλέπομε τὰ πράγματα ὅπως εἶναι στὴν πραγματικότητα.

Οἱ γνώσεις παιδαγωγικῆς δὲν ὠφελοῦν πάντοτε, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἡ ἐπίγνωση γιὰ τὸ τί ἀκριβῶς χρειάζεται ἕνα παιδί ποὺ θὰ τὸ βοηθήσῃ.

Θυμᾶμαι ἕναν γιατρό. Εἶχε πολλὲς γνώσεις. Ὅταν ἦταν νέος ἦταν ἀτεγκτός. Ἐρευνοῦσε κάθε περίπτωσή μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ ἐβλεπε πάντοτε μπροστά του τὴ χειρότερη ἐξέλιξη. Μὲ τὰ χρόνια ἔγινε πιὸ μαλακός καὶ βοηθοῦσε περισσότερο τὸν ἀσθενῆ. Στὰ πρῶτα χρόνια τῆς καριέρας του εἶχε γνώσεις ἄλλ' ὄχι ἐπίγνωση.

Ἡ ἐπίγνωση ὀδηγεῖ σὲ κάτι ποὺ ἀνταποκρίνεται στὸν ἄνθρωπο, σ' αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀνθρώπινο. Ὅταν γνωρίσω κάποιον βαθιὰ ἔρχεται ἡ ἀγάπη.

Ἡ ἐπίγνωση εἶναι ὄλο τὸ ὑλικὸ ποὺ μᾶς δίνει ἢ γνώση βαφτισμένο στὶς κρυφές πηγές τῆς βαθεῖας μας ζωῆς. Εἶναι ἕνα πλῆθος ἀπὸ καινούργιες ἀνακαλύψεις ποὺ δὲν μπορούσαμε νὰ φαντασθοῦμε πρὶν. Εἶναι ἀπαντήσεις σ' ἕνα

πλήθος από προβλήματα και έρωτηματικά, που έρχονται από το άνοιγμα σ' έναν κόσμο που μās ήταν έως τώρα σφραγισμένος. Κάποιες λεπτές αισθήσεις που ξυπνούν, ή διαίσθηση, ή δημιουργική φαντασία, και που ανοίγουν έναν κόσμο περισσότερο ενδιαφέροντα και περισσότερο πραγματικό από την πραγματικότητα της άπλης λογικής. Κάποιο σταυροδρόμι που κάνει ν' ανοίγονται σέ μās καινούργιοι ορίζοντες...

Ο έσωτερικός μας κόσμος μās φέρνει σ' έπαφή με όλη τη γνώση. Κοιμμένοι από την Πηγή του εφοδιασμού μας, γρήγορα αδειάζομε. Σάν αποκομμένες, ανεξάρτητες μονάδες, γρήγορα ανακαλύπτουμε τὰ δριά μας.

Στὸ βιβλίό του «Γιὰ μιὰ πορεία με επίγνωση» ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Ἀλέξανδρος Τσιριντάνης καταλήγει με πολλή αἰσιοδοξία στὴν πίστη του ὅτι θὰ φέρη καρπούς ὁ ἄνθρωπος πὸν ζεκινᾷ με τὴν επίγνωση.

γ) Ἀσφάλεια.

Ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ προσφέρει τὸ αἶσθημα ἀσφαλείας. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος βλέπη ὅτι εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ γεγονότα καὶ ζῆ μιὰ ζωὴ σύμφωνη με τὸ βαθύτερο εἶναι του, τότε αἰσθάνεται ἀσφαλῆς. Διότι βλέπει ποιά εἶναι τὰ οὐσιώδη πράγματα τῆς ζωῆς καὶ ποιά τὰ ἐπουσιώδη. Τότε, καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ κενοῦ πὸν ἔχει, ὅτι δὲν ἔκανε ὅσα ἤθελε στὴ ζωὴ, φεύγει.

Με τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τὸ ἄτομο ἀνακαλύπτει τὴν εἰκόνα τοῦ πραγματικοῦ ἑαυτοῦ του. Βρίσκει τὴ θέση του στὴ ζωὴ. Καθένας ἔχει ἀπαραιτήτως μιὰ θέση στὴν παγκόσμια τάξη καὶ ἕναν προορισμό. Εἶναι ἕνα μέρος ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος δὲν θὰ μπορούσε νὰ εἶναι πλήρης χωρὶς αὐτόν! Αὐτὴ ἡ ἀνακάλυψη τὸν κάνει νὰ νοιώθῃ ἀσφάλεια.

Τὴ σημασία πὸν ἔχει γιὰ τὴ ζωὴ μας τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας τὴ γνω-

ρίσαμε τὴ νύχτα πὸν ἡ Ἀθήνα σείστηκε ἀπὸ τὸ μεγάλο σεισμό. Τί ἔμεινε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἱστορία; Ὁ φόβος τοῦ ποντικοῦ πὸν τρέχει ἀπ' ἔδῳ κι ἀπὸ κεῖ; Ἡ ἀνησυχία γιὰ τὸ σπίτι μας; Ἐλεγε ἀργότερα ἕνα ζευγάρι: «Ἦταν ἕνα καινούργιο σπίτι. Τὸ ἀγαπούσαμε. Εἶχαμε ὁμως μιὰ ὑπερβολικὴ ἐξάρτηση σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ὅπου εἶχαμε στηρίξει καὶ ἀρκετὴ δόση εὐτυχίας. Εἶδαμε ὅτι ἀρκετὴ μικρὴ κίνηση τῆς γῆς γιὰ νὰ γκρεμισθοῦν ὅλα. Εἶδαμε ὅτι πρέπει νὰ εἴμαστε ἐλευθερωμένοι καὶ ἀπὸ αὐτὸ ὅσο καὶ ἂν εἶναι εὐλογο νὰ χαίρεσαι τὸ σπίτι σου». Ἐνα βγαίνει: ὅτι καλούμεθα νὰ βροῦμε τὴν ἡρεμία τῆς ψυχῆς. Καὶ ἂν εἶναι νὰ ζήσωμε μέσα σὲ σκηνή, ἄς εἴμαστε ἔτοιμοι καὶ γι' αὐτὸ· εἶναι μιὰ ὄψη τῆς ζωῆς καὶ αὐτό.

Ὅλ' αὐτὰ χρειάζονται πλοῦσια ἐσωτερικὴ ζωὴ. Γιὰ νὰ εἰποῦμε ὅτι αἰσθανόμαστε ἐλευθερωμένοι ἀπαιτεῖται ἡ δύναμη τῆς δικῆς μας προσωπικότητος. Τότε αἰσθάνεται κανεὶς ὅτι δὲν σβήνει σάν ἄνθρωπος. Εἶσαι ἕνα ποντικάκι ἢ ἕνα ἔρπετό πὸν διαρκῶς κοιτάζει πρὸς τὴ γῆ; Εἶσαι ἕνας πὸν ζητάει εὐκαιρία γιὰ ν' ἀναδειχθῆ; Εἶσαι ἕνας πὸν αἰσθάνεται ὅτι οἱ ἄλλοι προχωροῦν ἐνῶ αὐτὸς ἔχει μείνει πίσω καὶ διαρκῶς πικραίνεται; Κάποτε πρέπει νὰ καθήσης καὶ νὰ σκεφθῆς καὶ νὰ κατακτῆσης τὸ νόημα τῆς δικῆς σου ζωῆς. Ἡ ὑγεία τοῦ σώματος κατακτᾶται κάθε ἡμέρα· τὸ ἴδιο καὶ ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς. Θὰ μπορούσαμε πάντα νὰ ζοῦμε με τὸ ζωογόνο καὶ ζωοποιοῦ ἀέρα πὸν φέρνει ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ.

δ) Ἀγάπη

Ἀπαύγασμα τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἡ συνάντηση τοῦ ἄλλου με ἀγάπη εἶναι ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ πὸν προσφέρει ἡ πνευματικὴ ζωὴ.

Λένε ὅτι ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι κάτι τὸ ἀπομεμακρυσμένο, ὅτι τὴν ζοῦν ἐξαιρετικοὶ ἄνθρωποι. Ὁχι. Τὴν ζοῦν

οί άπλοί άνθρωποι. "Όσο άπλούστερος είναι ό άνθρωπος, τόσο βαθύτερα τήν ζή.

Ή βοήθεια που προσφέρεται από κάποιον μεγάλο σ' ένα φοβισμένο παιδί δεν χρειάζεται ούτε γνώση ούτε σοφία. Μία ώθηση αγάπης είναι αρκετή. "Όταν ομάδες νέων πηγαίνουν να επισκεφθούν συνομηλίκους των στα άκριτικά χωριά ή σε περιοχές που έπληγησαν από κάποια θεομηνία φέρνοντας εκεί τη θερμη της ανθρώπινης παρουσίας, είναι μία κίνηση αγάπης αυτό, που δύσκολα μπορεί ν' αντικατασταθή.

Ή αγάπη σημαίνει μετοχή. Μοιράζομαι τον πόνο σου, τη χαρά σου, τη μοίρα σου. Στο γάμο αγάπη σημαίνει μοίρασμα ως το θάνατο. Τότε προχωρώ πάνω από τον κόσμο και έξω από αυτόν.

Πέρα από την αγάπη για τον πατέρα, το παιδί, την αγαπημένη, τον φίλο, υπάρχει μία υψηλότερη αγάπη — για τον άνθρωπο. Και μία άκόμη υψηλότερη, για τον Θεό.

ε) Σύνδεσμος με την πνευματική Πατρίδα.

Ή έσωτερική ζωή είναι εκείνη που δίνει στον άνθρωπο την ίκανοποίηση και το αίσθημα της πληρότητας.

Είναι ανάγκη σε κάποιο βαθμό να επιτυγχάνουμε την έσωτερική σιωπή μέσα στον θόρυβο του κόσμου, πράγμα που δεν είναι πάντοτε εύκολο. Πρέπει να κάνουμε προσπάθεια πάντοτε για να διασφαλίζουμε τις στιγμές της άληθινής σιωπής. Γιατί μέσα στη σιωπή των λόγων και των πραγμάτων αρχίζουμε ν' άκούμε τις φωνές του Πνεύματος.

Ή έσωτερική ζωή είναι εκείνη που κάνει να φθάνουμε στο Άόρατο, στο Άγνωστο... Είναι ή γέφυρα που συνδέει, πάνω άπ' όλα τα βάραθρα, τους διάφορους κόσμους μας: τον αίσθητο με τον

άπιαστο, τον συγκεκριμένο με τον άφηρημένο, τον φανταστικό με τον πραγματικό, το έδω-κάτω με το ύπερ-πέραν.

Ρώτησε ό νεανίας του Ευαγγελίου τί πρέπει να κάνει για να κερδίση τήν αιωνιότητα.

— Μά έσύ ξέρεις, ήταν ή άπάντηση.

— "Όλα τα έχω κάνει, μου λείπει μόνον ένα.

— 'Άλλ' αυτό το ένα είναι ουσιώδες, άν δεν το έχης, δεν είσαι έλευθερωμένος.

Ρώτησε ό Νικόδημος πώς μπορεί ό άνθρωπος να κερδίση τήν πληρότητα και τήν άθανασία. Και άπήντησε ό Ήησοϋς: «άν μή τις γεννηθή άνωθεν, ου δύναται ιδείν τήν βασιλείαν του Θεου». Και πάλιν ρωτά ό Νικόδημος: «πώς δύναται άνθρωπος γέρων ών;» Και αυτός δεν είχε καταλάβει.

Ή σύνδεσμος του ανθρώπου με την πνευματική του πατρίδα είναι ένα αγαθόν που προέρχεται πάντοτε από την έσωτερική ζωή. Μ' αυτήν θα κρούση τήν πύλη της αιωνιότητας. Και ή κρούση αυτή θα δώση τήν πληρότητα.

Ή άνθρωπος έχει ανάγκη να αισθάνεται το θόλο πάνω από το κεφάλι του. Ρωτούσε ένας νέος άρχιτέκτων, ποιός είναι ό καλύτερος τρόπος για να κτίζεται ένα σπίτι κατάλληλο για παιδιά.

— Θα σου έλεγα ότι το παιδί θέλει να ζή κάτω από μία στέγη που να μιμηται το θόλο του ουρανού.

Ήσπευσε να μου είπῃ ότι αυτό ήταν κάτι που το αισθανόταν ό ίδιος όταν ήταν παιδί.

Το χρέος του άρχιτέκτονος είναι να φέρνη τον όρίζοντα της ψυχής του παιδιού κοντά στο θρόνο του ουρανού. Το χρέος όλων μας είναι να φέρνωμε τον όρίζοντα της ψυχής μας κοντά στον θρόνο του Θεού.

A.A.A.

ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Ο καταναλωτισμός της σύγχρονης κοινωνίας και η συνακόλουθη ακατάσχετη ροπή του σύγχρονου ανθρώπου και μάλιστα των νέων για να αποκτήσουν όσο είναι δυνατόν ταχύτερα και άκοπώτερα περισσότερα μέσα απόλαυσης – συνέπεια της άπεμπολήσεως των πνευματικών και ηθικών αξιών ωδήγησαν στις ημέρες μας σε μία επικίνδυνη αύξηση του δείκτη εγκληματικότητας, ιδίως στα εγκλήματα κατά της περιουσίας.

Το φαινόμενο βέβαια δεν είναι μόνο ελληνικό, είναι παγκόσμιο. Έδω στην Ελλάδα όμως έχει την ιδιαιτερότητα ότι η αύξηση των εγκλημάτων κατά της περιουσίας οφείλεται και στο γεγονός ότι οι δράστες διευκολύνονται από την «βοήθεια» που τους παρέχουν ή επιπολαιότητα, ή άπρονοησία και κάποτε ή έλλειψη ηθικών φραγμών που επιδεικνύουν τα θύματα.

Αυτή ή «βοήθεια» εκ μέρους των θυμάτων αποτελεί, κατά την γνώμη μου, την μεγάλη ηθική και κοινωνική ευθύνη των «παθόντων», για την όποια γίνεται λόγος στη συνέχεια.

I. ΗΘΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Υπό την έννοια της «ηθικής ευθύνης» του θύματος έννοούμε την ευθύνη του για την διευκόλυνση ή την πρόκληση του δράστη στην τέλεση μιās αξιόποινης πράξεως κατά της περιουσίας του ή κατά της περιουσίας τρίτου. Όταν δηλαδή αυτή ή αξιόποινη πράξη διευκολύνεται ή προκαλείται από το ίδιο το θύμα, του όποιου ή συμπεριφορά άπέναντι στον δράστη αντίκειται σε βασικούς κανόνες της κοινωνικής ήθικής.

Κλασσική περίπτωση τέτοιας ευθύνης αποτελεί ή όμοφυλοφιλική σχέση

που συνάπτεται με πρόσωπο συνήθως νεαρής ηλικίας, και έχει σαν άποτέλεσμα να κατατοπίζεται τούτο και για την περιουσία του, συνήθως ηλικιωμένου, έρωτικού του συντρόφου, και για τις δυνατότητες προσκλήσεώς της, ώστε να προβαίνει στην διάπραξη κλοπής ή διαρρήξεως ή άκόμη και ληστείας σε βάρος του.

Την άμβλυνση των ηθικών φραγμών που προκαλεί αυτή ή σεξουαλική διαστροφή στους νέους, ακολουθεί ή παντελής έλλειψη αναστολών για την διάπραξη άξιοποιών πράξεων κατά της περιουσίας.

Έφ' όσον, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, εξακολουθεί ή όμοφυλοφιλία να άποτελεί κατάσταση άπαράδεκτη κοινωνικά και ηθικά, και έφ' όσον ή σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα άποδεικνύει ότι δεν είναι σπάνια ή τέλεση εγκλημάτων κατά της περιουσίας σε βάρος όμοφυλοφίλων, συνήθως ώριμης ηλικίας, από δράστες συνήθως έφηβους, καλό θα είναι να μη κλείνουμε τα μάτια σ' αυτήν την θλιβερή πραγματικότητα από λόγους δήθεν κοινωνικής «προσαρμογής στις σύγχρονες άντιλήψεις», που τείνουν να θεωρήσουν την όμοφυλοφιλία σαν μία κοινωνικά άποδεκτή «ιδιαιτερότητα», την όποια μάλιστα, σύμφωνα με κάποιους «θεωρητικούς», επιτρέπει και κατοχυρώνει άκόμη και το Σύνταγμα!

Θά πρέπει να δοϋμε άντικειμενικά την ευθύνη όλων αυτών των οικονομικά ίσχυρών και κοινωνικά ύψηλά ίσταμένων «κυριών», που με τα «βίτσια» τους παρασύρουν τους νεαρούς σε μία άρχικά «διασκεδαστική» και προσοδοφόρα περιπέτεια, για να καταλήξουν οι τελευταίοι στην τέλεση σοβαρών κλο-

πῶν καὶ ὑπεξαίρεσεων σὲ βάρος τους, καὶ ὄχι σπάνια νὰ τοὺς δολοφονήσουν τελικὰ γιὰ νὰ τοὺς ληστέψουν. Τὰ περιστατικά κάποιων ἐφοπλιστῶν ἢ καλλιτεχνῶν, ποὺ πρὶν λίγα χρόνια συντάραξαν τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία, εἶναι χαρακτηριστικά καὶ ἀρκοῦν, νομίζω, γιὰ νὰ μᾶς ἐπισημάνουν ἓνα σοβαρώτατο κίνδυνο, ποὺ ἀπειλεῖ τοὺς νέους μας, καὶ τὴν ἠθικὴ εὐθύνη ὄλων αὐτῶν τῶν «θυμάτων» ποὺ στὴν πραγματικότητα εἶναι θύτες τῆς νεολαίας μας.

Ἔτσι, στὸ ἐρώτημα ποὺ τίθεται σὲ σχέση μετὰ τὸ θέμα μας, γιὰ τὰ ἐγκλήματα ποὺ τελοῦνται ἀπὸ νεαροὺς καὶ ἀνώριμους συνήθως δράστες σὲ βάρος τῆς παρουσίας τῶν «θυμάτων» τους καὶ εἶναι συχνότερα ἀπὸ ὅσο νομίζουμε, γιατί συνήθως δὲν φθάνουν ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης γιὰ λόγους εὐνοήτους, ἂν ὑπάρχει ἢ ὄχι ἠθικὴ εὐθύνη τῶν θυμάτων, ἀσφαλῶς ὅλοι θὰ συμφωνήσουμε ὅτι ὑπάρχει εὐθύνη. Ἡ εὐθύνη ὁμοίως αὐτῆ, μετὰ τὸ ἰσχύον νομικὸ καθεστῶς, δὲν εἶναι βέβαιο ὅτι λαμβάνεται ὑπ' ὄψης, ἔτσι ὥστε νὰ ἔχη ἐπίδραση ἀκόμη καὶ στὴν δικαστικὴ κρίση γιὰ τὴν εὐθύνη τοῦ δράστη.

Βεβαίως τὸ ἄρθρο 84 Π.Κ. προβλέπει ἀνάμεσα στὶς λεγόμενες «ἐλαφρυντικὲς περιστάσεις» ποὺ συνεπάγονται μείωση τῆς ποινῆς καὶ τὶς περιπτώσεις ποὺ ὁ δράστης εἶτε «τελεῖ σὲ σχέση ἐξαρτήσεως ἀπὸ ἄλλο πρόσωπο» (ἐπομένως καὶ ἀπὸ τὸ θῦμα), εἶτε ὠθήθηκε στὴν πράξη «ἀπὸ συμπεριφορὰ ἀνάρμοστη τοῦ παθόντος».

Ἡ ἐφαρμογὴ ὁμοίως αὐτῶν τῶν «ἐλαφρυντικῶν» προϋποθέτει ἀποδεδειγμένη εἶτε τὴν «ἐξάρτηση» ἀπὸ τὸν παθόντα εἶτε τὴν ἀνάρμοστη συμπεριφορὰ του ὡς «κίνητρο» τῆς συγκεκριμένης πράξεως. Ὑπὸ αὐτὴν τὴν νομικὴ ἔννοια αὐτὰ τὰ «ἐλαφρυντικά» ἔχουν ἐφαρμογὴ μόνο σὲ λίγες περιπτώσεις. Ἐνῶ, κατὰ τὴν γνώμη τῶν θεωρητικῶν

τῆς Θεματολογίας, θὰ πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψης στὴν ποινικὴ ἐκτίμηση τῆς εὐθύνης τοῦ δράστη ἢ συμπεριφορὰ τοῦ θύματος, ὅταν προσκρούει τόσο βάνουσα στοὺς κανόνες τῆς ἠθικῆς, ὥστε αὐτονόητα νὰ μειώνη τὴν ἠθικὴ ἀντίσταση τοῦ δράστη, καὶ μάλιστα τοῦ νέου, καὶ νὰ ἀποτελεῖ πρόκληση γιὰ τὴν προσβολὴ τῆς παρουσίας τοῦ θύματος.

II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ἐκεῖνο ὁμοίως ποὺ ἐνδιαφέρει γενικώτερα, γιατί ἀφορᾷ μεγάλο ἀριθμὸ ἀτόμων (θὰ ἔλεγα, ἀπὸ μία ἄποψη, ἀφορᾷ ὅλους μας) εἶναι ἡ κοινωνικὴ εὐθύνη τῶν θυμάτων στὴν τέλεση ἐγκλημάτων κατὰ τῆς παρουσίας τους.

Ὅταν μιλάμε γιὰ «κοινωνικὴ εὐθύνη» τῶν θυμάτων, ἐννοοῦμε τὴν ἀπὸ μέρους τους παράλειψη τῆς τηρήσεως στοιχειωδῶν κανόνων ποὺ ὑπαγορεύει ἡ σύνεση, μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ διευκολύνονται οἱ δράστες στὴν προσβολὴ τῆς παρουσίας ἀκριβῶς ἐκείνων ποὺ γίνονται θύματα τέτοιων ἀξιοποιῶν πράξεων.

Βασικὰ θὰ πρέπει νὰ ἐπισημανθοῦν οἱ ἀκόλουθες κυρίως παραλείψεις, ποὺ εἶτε διευκολύνουν τοὺς δράστες, εἶτε τοὺς προκαλοῦν:

α) Ἡ μὴ τηρήση στοιχειωδῶν μέτρων ἀσφάλειας γιὰ τὴν φύλαξη περιουσιακῶν στοιχείων (χρημάτων, πολύτιμων ἀντικειμένων κ.λ.π.).

β) Ἡ ἀσύνητη καὶ χωρὶς διάκριση παροχὴ ἰδιαίτερης ἐμπιστοσύνης σὲ πρόσωπα ποὺ δὲν ἔχουν δώσει δείγματα ὅτι εἶναι ἀξια τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς.

γ) Ἡ ἔκθεση κινητῶν περιουσιακῶν στοιχείων (χρημάτων, κοσμημάτων) ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἐντονο «πειρασμό» – πρόκληση γιὰ πρόσωπα εἶτε

μειωμένης ήθικης αντίστασως, είτε με-
γάλης οικονομικής ένδειας.

δ) Ἡ μὴ ἄσκησις ἢ ἀνυπαρξία συ-
στηματικοῦ καὶ αὐστηροῦ ἐλέγχου
στὴν δραστηριότητα προσώπων ποῦ ἔ-
χουν ὡς ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόληση
τὴν διαχείριση πολλῶν χρημάτων (ὅπως
εἶναι οἱ ταμίαι ἐπιχειρήσεων, τραπεζῶν,
δημοσίων ταμείων κ.λ.π.), ἢ τὴν διαφύ-
λαξη πολυτίμων ἀντικειμένων, ποῦ ἡ φύ-
λαξή τους ἔχει ἀνατεθῆ σ' αὐτούς (ὅ-
πως εἶναι οἱ φύλακες ἐπιχειρήσεων, ἐρ-
γοστασίων, Μουσείων κ.λ.π.).

ε) Ἡ ὑπαρξὴ κενῶν στὶς νό-
μιμες διαδικασίες διενέρ-
γειας ὠρισμένων πράξεων ποῦ ἔχουν σο-
βαρὲς ἔννομες συνέπειες. Ἀξίζει νὰ μνη-
μονεύσω ἐδῶ μία περίπτωση τέτοιων
«*διαδικαστικῶν κενῶν*», ποῦ δείχνει τὸ
μέγεθος τοῦ κινδύνου στὸν ὁποῖο ἐκτί-
θενται οἱ συναλλαγές, γιὰ τὴν κατοχύ-
ρωση τῶν ὁποίων προβλέπονται ὠρισμέ-
νες διαδικασίες.

Πρόκειται γιὰ μία περίπτωση θρα-
σύτατης πλαστογραφίας καὶ ἀντικατά-
στασης συμβολαίου σὲ Ὑποθηκοφυλα-
κεῖο, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ φέρεται ὅτι πω-
λήθηκε ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτη του ἓνα ἀκί-
νητο τεράστιας οικονομικῆς ἀξίας καὶ
νὰ ἐπιχειρῆται, μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρό-
νια, ἢ περαιτέρω μεταβίβασή του μὲ «*νό-
μιμο τίτλο*», ἐρήμην φυσικὰ τῶν κλη-
ρονόμων πλέον τοῦ ἰδιοκτήτη, ποῦ δια-
πίστωσαν τὸ γεγονός, ὅταν θέλησαν νὰ
μεταγράψουν τὴν κληρονομία.

Τὸ ὄλο «*ἐγχείρημα*» ἐπιτεύχθηκε μὲ
τὴν συνεργασία πολλῶν καὶ «*διευκολύν-
θηκε*» ἀπὸ τὴν μὴ τήρησις ὠρισμένων
νομικὰ καὶ ὑπηρεσιακὰ ἀναγκαίων δια-
τυπώσεων καὶ συγκεκριμένα: α) ἀπὸ τὴν
μὴ τήρησις ἑνὸς πρωτοκόλλου καταχω-
ρήσεως τῶν αἰτήσεων Μεταγραφῶν, τὸ
ὁποῖο προβλέπεται ἀπὸ τὸν Νόμο ποῦ
ρυθμίζει τὴν λειτουργία τῶν Ὑποθηκο-
φυλακείων, καὶ β) ἀπὸ τὴν ἀτέλεια τοῦ
«*τύπου*» τῆς πράξεως Μεταγραφῆς. Αὐ-

τὲς οἱ παραλείψεις κατέστησαν εὐκο-
λότερο τὸ ἔργο τῶν πλαστογράφων καὶ
δυσκολότερη τὴν ἔρευνα τοῦ πραγμα-
τογνώμονα ποῦ διεπίστωσε τὴν πλαστο-
γραφία.

III. ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕ- ΡΙΟΥΣΙΑΣ

Μὲ βάση τὴν ἔννοια «*περιουσία*» ὅ-
πως τὴν ἔχει διαμορφώσει ἡ νομολογία
τοῦ Ἀρείου Πάγου, θὰ πρέπει νὰ δε-
χθοῦμε ὅτι ἐγκλήματα κατὰ τῆς περιου-
σίας εἶναι ἐκεῖνα ποῦ προσβάλλουν «οἰ-
κονομικὰ ἀγαθὰ, δηλαδὴ ἀγαθὰ ποῦ ἔ-
χουν χρηματικὴ ἀξία, εἴτε εἶναι πρά-
γματα, εἴτε δικαιώματα ἐμπράγματα ἢ
ἐνοχικά, ποῦ δύνανται νὰ διατεθοῦν
πρὸς ἴδιον ὄφελος ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήμο-
να».

Ἐδῶ θὰ ἀναφερθοῦν ἐνδεικτικὰ με-
ρικὰ ἀπὸ τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς πε-
ριουσίας, στὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ
«*συντρέχη*» ἠθικὴ ἢ κοινωνικὴ εὐθύνη
τοῦ θύματος.

1. Κλοπή.

Ἡ νομικὴ ἔννοια τῆς κλοπῆς εἶναι
γνωστὴ: «*Ἀφαίρεση ἀπὸ τὴν κατοχὴ ἑ-
νὸς προσώπου ξένου κινητοῦ πράγμα-
τος, μὲ σκοπὸ τὴν ἰδιοποίησή του*» (ἄρ-
θρο 372 Π.Κ.).

Τὸ ἀδίκημα εἶναι παλαιὸ ὅσο καὶ
ὁ ἄνθρωπος. Ἡ ἐντολὴ «*οὐ κλέψεις*»
εἶχε περιληφθῆ στὸν Δεκάλογο τοῦ Μω-
ϋσέως. Στὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα λέ-
γεται ὅτι δὲν εἶχε πάντοτε ἀτιμωτικὸ
χαρακτῆρα, ἰδίως ὅταν ἐπρόκειτο γιὰ
τὴν κλοπὴ περιουσιακῶν στοιχείων ἐχ-
θροῦ ἢ ξένου. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὁμοῦ τοῦ
Σόλωνα χαρακτηρίζεται ὡς ἀδίκημα καὶ
τιμωρεῖται αὐστηρά.

Στὴν σύγχρονη ἐποχὴ ἡ κλοπὴ ἔχει
πάρει τόση ἔκτασις, ὥστε εἶναι ζήτημα
ἂν ὑπάρχη ἄνθρωπος ποῦ δὲν ἔπασσε θύ-
μα κλοπῆς.

Οἱ προβλεπόμενες καὶ κολαζόμενες
ἀπὸ τὸν Ποινικὸ μας Κώδικα περιπτώ-

σεις κλοπής είναι:

1) Ἡ ἀπλή κλοπή (ἄρθρο 372 Π.Κ.) και

2) Οἱ διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπῶν (ἄρθρο 374 Π.Κ.), ὅπως

α) κλοπή πραγμάτων ἀφιερωμένων στήν λατρεία (ἱεροσυλία),

β) κλοπή πραγμάτων ἐπιστημονικῆς, καλλιτεχνικῆς, ἱστορικῆς ἀξίας, πού βρίσκονται σέ συλλογή ἐκθεσιμῆν σέ δημόσιο τόπο (Μουσεῖο) ἢ πού ἀνακαλύπτονται μέ ἀνασκαφές ἢ ἔρευνες (ἀρχαιοκαπηλία),

γ) κλοπή πραγμάτων πού μεταφέρονται μέ δημόσια μέσα μεταφορᾶς ἢ εἶναι ἀποθηκευμένα ἢ φέρονται ἀπό ταξιδιώτες (ἀποσκευές).

Σέ ὅλες αὐτές τίς περιπτώσεις κλοπῶν, γιά τὸ θέμα πού ἐξετάζουμε, τὸ οὐσιώδες στοιχεῖο στήν ἔννοια τῆς κλοπῆς εἶναι ἡ ἀφαίρεση τοῦ ξένου κινητοῦ πράγματος ἀπὸ τὴν κατοχή τοῦ ιδιοκτήμονα.

Αὐτὴ ἡ «ἀφαίρεση» ἀνάλογα μέ τὸ ἀφαιρούμενο κινητὸ πρᾶγμα, και ἰδιαίτερα ἀνάλογα α) μέ τὸ μέγεθος ἢ τὴν ποσότητα (ἂν πρόκειται γιά πλῆθος πραγμάτων), β) μέ τὸν τόπο ὅπου βρίσκεται (ἀνοικτὸ ἢ κλειστὸ, φυλαγμένο ἢ ἐλεύθερο), ποικίλλει σέ κάθε περίπτωση ὡς πρὸς τὸν χρόνο πού ἀπαιτεῖται γιά νὰ πραγματοποιηθῆ. Εἶναι δυνατὸν δηλαδὴ νὰ ἀπαιτοῦνται εἴτε μερικὰ δευτερόλεπτα (κλοπὴ ἀπὸ πορτοφολάδες), εἴτε μερικὰ λεπτά (κλοπὴ ἀπὸ τσαντάκηδες), εἴτε ὥρες ὀλόκληρες (διαρρήξεις χρηματοκιβωτίων, μέθοδος «ριφιφι»).

Σέ πλεῖστες ἀπὸ αὐτές τίς περιπτώσεις ὑπάρχει εὐθύνη τοῦ θύματος και συγκεκριμένα:

α) Ἐὰν δὲν φυλάσσονται ἀσφαλῶς τὰ ἀντικείμενα πού ὑπόκεινται σέ κλοπὴ (πολλὰ χρήματα, λίρες, κοσμήματα στὸ σπίτι, ἰδίως ὅταν λείπουν οἱ ἔνοικοι).

β) Ἐὰν εἶναι γνωστὴ ἢ ὑπαρξὴ τους και ἀποτελοῦν πρόκληση σέ πρόσωπα μειωμένης ἠθικῆς ἀντιστάσεως ἢ μεγάλης ἔνδειας.

γ) Ἐὰν μεταφέρονται ἀπὸ πρόσωπα χωρὶς συνοδεία ἢ στοιχειώδη προφύλαξη.

δ) Ἐὰν δὲν λαμβάνονται τὰ ἀναγκαῖα μέτρα (ἀστυνομικὴ ἐπιτήρηση, συστήματα συναγερμοῦ) σέ τράπεζες, ἐπιχειρήσεις και ὀργανισμούς, πού συγκεντρώνουν μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ και γίνονται εὐκόλος στόχος ληστῶν.

Τέλος ἀδίκημα, πού ἔχει καταντήσῃ «ἐπιχείρηση» ἢ «σπὸρ» πολλῶν νεαρῶν, ἀποτελεῖ ἡ κλοπὴ ὀχημάτων. Βασικὴ εὐθύνη τῶν θυμάτων ἀποτελεῖ ἡ μὴ ἀσφάλιση τοῦ ὀχήματος μέ σύστημα συναγερμοῦ ἢ ἡ «συναλλαγὴ» μέ τοὺς δρᾶστες χωρὶς καταγγελία τῆς κλοπῆς στίς ἀστυνομικὲς Ἀρχές.

2. Ὑπεξαίρεση.

Ὅπως εἶναι γνωστὸ ἡ ὑπεξαίρεση διαφέρει ἀπὸ τὴν κλοπὴ μόνο κατὰ τὸ ὅτι δὲν χρειάζεται ἀφαίρεση τοῦ ξένου κινητοῦ πράγματος ἀπὸ τὸν ιδιοκτήμονα, γιὰτὶ ὁ «ἰδιοποιούμενος» τὸ ἔχει ἤδη στήν κατοχή του νόμιμα. Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν ὁ δρᾶστης π.χ.

α) ἔχη δανεισθῆ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἀρνεῖται νὰ ἐπιστρέψῃ στὸν δανειστὴ μέ τὴν λήξη τῆς προθεσμίας τοῦ δανείου, ἰσχυριζόμενος ὅτι οὐδέποτε δανείσθηκε (συνήθως ἐκμεταλλεόμενος τὸ ὅτι ὁ δανειστῆς, ἔχοντας τυφλὴ ἐμπιστοσύνη στὸν ὀφειλέτη, δὲν ἔλαβε ἀπόδειξη).

β) Ὅταν ἔχη χρησιδανεισθῆ βιβλία ἀπὸ ἰδιωτικὴ ἢ δημόσια βιβλιοθήκη «φιλικά» ἢ «προσωρινά» (χωρὶς ἀπόδειξη παραλαβῆς).

γ) Ὅταν ἔχη παραλάβῃ πρὸς φύλαξη πολῦτιμα ἀντικείμενα (χωρὶς ἀπόδειξη ἢ μάρτυρα).

δ) Ὅταν διαχειρίζεται ἀνεξέλεγκτα

χρήματα τοῦ Δημοσίου ἢ Νομικῶν Προσώπων. Τὸ σύστημα «ταμιολογιστῆ», πού συμπληρώνει ὄλα τὰ παραστατικά καταθέσεων καὶ ἀναλήψεων χωρὶς νὰ ἐλέγχεται, ἀποτελεῖ συχνότατα εὐκαιρία γιὰ ὑπεξαίρεσεις μεγάλων χρηματικῶν ποσῶν.

Ὡς εἰδικές περιπτώσεις ὑπεξαίρεσεως θεωροῦνται οἱ ποινικοποιημένες ὀφειλές ἰδιωτῶν ἢ ἐπιχειρήσεων στὰ Ἀσφαλιστικά Ταμεῖα ἢ στὸ Δημόσιο. Μὲ τὸν Α.Ν. 86/1967 οἱ ὀφειλές εἰσφορῶν σὲ ἀσφαλιστικούς ὀργανισμούς καὶ μὲ τὸν Α.Ν. 185/1967 ἡ φοροδιαφυγὴ διώκονται ποινικὰ καὶ τιμωροῦνται μὲ φυλάκιση.

Στὴν τέλεση αὐτῶν τῶν ἀδικημάτων συντείνει βέβαια ἡ γνωστὴ νοοτροπία τοῦ Ἑλλήνα νὰ μὴ ἐκπληρῶνῃ τὶς νόμιμες ὑποχρεώσεις του στοὺς Ἀσφαλιστικούς Ὀργανισμούς καὶ στὸ Δημόσιο. Ὅπως οἷον ὅμως συντρέχει καὶ εὐθύνη τοῦ «παθόντος» πού συνίσταται, προκειμένου μὲν περὶ τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ὀργανισμῶν, στὴν ἀφόρητη γραφειοκρατία γιὰ τὴν βεβαίωση καὶ ἐσπραξίη τῶν ὀφειλῶν καὶ στὴν ἔλλειψη ὑπηρεσίας εἰσπράξεων (μὲ εἰσπράκτορες), προκειμένου δὲ περὶ τοῦ Δημοσίου, στὴν πλημμελῆ ὀργάνωση τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν καὶ στὴν ἐχθρική στάση καὶ προκατάληψή τους ἀπέναντι ὄλων τῶν φορολογουμένων.

3. Ἄ π ά τ η .

Διαπράττει τὸ ἀδίκημα τῆς ἀπάτης ὁποῖος, γιὰ νὰ «περιποιήσῃ» στὸν ἑαυτό του ἢ σὲ τρίτο πρόσωπο παράνομο περιουσιακὸ ὄφελος, προκαλεῖ περιουσιακὴ βλάβη στὸ θῦμα του πού τὸ πείθει καὶ τὸ ὠθεῖ στὴν ζημιογόνον γι' αὐτὸ πράξη, παράλειψη ἢ ἀνοχή, παρουσιάζοντάς του ἐν γνώσει ψευδῆ γεγονότα ὡς ἀληθῆ ἢ ἀποκρύπτοντας ἀθέμιτα ἢ παρασιωπώντας ἀληθῆ γεγονότα (ἄρθρο 386 Π.Κ.).

Ἡ κύρια ἐνέργεια τοῦ δράστη συνίσταται στὴν «παράπειση» τοῦ θύματος, δηλαδὴ στὴν δημιουργία πλάνης, ἢ ὁποία προκαλεῖται μὲ τὴν παρουσίαση ἑνὸς ψευδοῦς γεγονότος ὡς ἀληθοῦς ἢ τὴν ἀπόκρυψη ἢ παρασιώπηση ἑνὸς ἀληθοῦς γεγονότος. Καὶ τὸ ἐρώτημα πού τίθεται εἶναι μήπως στὴν δημιουργία αὐτῆς τῆς πλάνης «βοηθεῖ» καὶ ἡ εὐπιστία ἢ ἡ ἐπιπολαιότητα τοῦ θύματος (ὄχι βέβαια ἡ εὐθῆθεια, γιὰ τὴν ὁποία ἀσφαλῶς δὲν εἶναι ὑπεύθυνο).

Ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι καταφατική. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω μερικές ἀπὸ τὶς πιὸ συνηθισμένες περιπτώσεις.

Εἶναι πολλοὶ ἐκεῖνοι πού ἔχουν πέσει θύματα ἀπάτης μὲ σοβαρὴ οικονομικὴ τους ζημιά, ἐπειδὴ π.χ. πείσθησαν στὴν διαβεβαίωση κάποιου ὅτι διαθέτει οικονομικὴ ἐπιφάνεια καὶ τὸν δάνεισαν, χωρὶς νὰ λάβουν καμμιά ἐγγύηση γιὰ τὸ δάνειο ἢ δέχθησαν γιὰ ἐγγύηση «ἀκάλυπτη» ἐπιταγὴ τοῦ ὀφειλέτη. Ἄλλοι κατέβαλαν σημαντικὰ χρηματικά ποσὰ γιὰ νὰ πετύχουν διορισμὸ στὸ Δημόσιο, σὲ Τράπεζα ἢ σὲ κάποιον Ὀργανισμὸ κοινῆς ὠφελείας ἐμπιστευόμενοι τὸν ὑποσχόμενον τὴν τοποθέτηση διότι δῆθεν ἔχει διασυνδέσεις μὲ «ὕψηλὰ ἱστάμενα πρόσωπα», μὲ ἀποτέλεσμα νὰ χάσουν τὰ χρήματά τους. Ὑπάρχουν ἀκόμη κοπέλλες πού ἐμπιστεύθηκαν στὶς ὑποσχέσεις γάμου διαφόρων «ἐπαγγελματιῶν γαμπρῶν», οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ ἀπομύζησαν τὶς οικονομίες τους, τὶς ἐγκατέλειψαν. Κοινὸ χαρακτηριστικὸ ὄλων αὐτῶν τῶν θυμάτων ἀπάτης εἶναι προφανῶς ἡ «τυφλή» ἐμπιστοσύνη τους στὶς ὑποσχέσεις τῶν ἀπατεῶνων.

4. Ἀξίζει νὰ ἀναφέρω ἕνα ἀκόμη ἀδίκημα πού κατήντησε νὰ μὴ θεωρηθῆται κὰν ἀδίκημα. Πρόκειται γιὰ τὴν δ ο λ ί α ἀ π ο φ υ γ ῆ π λ η ρ ω μ ῆ ς ε ἰ σ ι τ η ρ ί ο υ (ἄρθρο 391 Π.Κ.), μὲ τὶς βαρύτερες συνέπειές της.

Τὸ ἀδίκημα αὐτό, σπανιώτατο παλαιότερα, εἶχε γίνει «κατάσταση» στὰ ἐντὸς τῆς πόλεως μέσα συγκοινωνίας (λεωφορεῖα, τρόλεϋ), ὅπου εἶχαν τοποθετηθῆ οἱ γνωστοί «κουμπάρδες», στοὺς ὁποίους πολλοὶ εἶτε «ξεχνοῦσαν» νὰ ρίξουν τὸ ἀντίτιμο τοῦ εἰσιτηρίου, εἶτε ἔρριχναν μικρὰ κέρματα ἢ ...κουμπιά!

Ἡ ἐτήσια ζημία αὐτῶν τῶν Ὀργανισμῶν κοινῆς ὠφελείας (ΗΛΠΑΠ, ΕΑΣ κ.λ.π.) ἦταν δισεκατομμύρια δραχμῶν.

Κύρια αἰτία καὶ εὐθύνη γιὰ τὴν τέλεση αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος ἦταν ἡ καθιέρωση τοῦ παράνομου καὶ ἀνόητου συστήματος ποὺ καταργοῦσε τὰ εἰσιτήρια, τὰ ὁποῖα, ὅπως εἶναι γνωστό, ἀποτελοῦν ἀποδεικτικὸ μέσο τῆς συμβάσεως μεταφορᾶς. Ἐπὶ τέλους τὸ σύστημα αὐτό, ποὺ ἴσχυε ἐπὶ σειρά ἐτῶν, ἀντικαταστάθηκε μὲ τὴν τοποθέτηση τῶν «ἀκ-

ρωτικῶν» μηχανημάτων. Καὶ πάλι ὅμως ἡ ζημία εἶναι μεγάλη, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει συστηματικὸς ἔλεγχος στὴν ἀκύρωση τῶν εἰσιτηρίων.

★ ★ ★

Μὲ τὴν σύντομη αὐτὴ ἔκθεση τῶν παραπάνω σκέψεων δὲν ἐξαντλήθηκε βέβαια τὸ μεγάλο θέμα στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται. Ἴσως ὅμως θὰ βοηθήση νὰ συνειδητοποιήσωμε ὅλοι τὴν ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ μας εὐθύνη στὶς συναλλακτικὲς μας σχέσεις, μὲ συνέπεια ὄχι βέβαια νὰ ἐξαλειφθοῦν, ἀλλὰ ἀσφαλῶς νὰ μειωθοῦν τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς περιουσίας, ποὺ ἔχουν αὐξηθῆ ἐπικίνδυνα στὶς ἡμέρες μας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ
Ἐπίτιμος Δικηγόρος
Δρ. Ποιν. Ἐπιστημῶν

Ἡ ἐγγραφή νέων συνδρομητῶν εἰς τὰς «Ἀκτῖνας» εἶναι ἓνα πνευματικὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἡμποροῦμε νὰ ἐπιτελέσωμε ὅλοι, μὲ μικρὰν προσπάθειαν.

ΛΙΓΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

«Μὲ κανὲν προληπτικὸν μέτρον δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐμποδισθῆ κανεὶς νὰ ἐκθέσῃ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμοὺς του».

Ἐλευθέριος Βενιζέλος

Ὁ Τύπος ἢ ἡ Δημοσιογραφία ἔχουν ὡς ἀποστολὴ τὴν ἐνημέρωση τοῦ λαοῦ γιὰ τὰ συμβαίνοντα. Καὶ ὄχι μόνον τὴν ἐνημέρωση, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιμόρφωση καὶ τὴν ψυχαγωγία. Καὶ λέγοντας Τύπο καὶ Δημοσιογραφία ἐννοοῦμε καὶ τὸν ἔντυπο καὶ τὸν ἠλεκτρονικὸ τύπο, δηλαδὴ ὄχι μόνον τὶς ἐφημερίδες καὶ τὶς κάθε εἶδους περιοδικὲς ἐκδόσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν ραδιοφωνία καὶ τὴν τηλεόραση. Καὶ στὸ ἄρθρο αὐτὸ ὅταν μιᾶμε γιὰ Τύπο ἢ Δημοσιογραφία ἐννοοῦμε τὰ ὑπὸ εὐρεία ἐννοία Μέσα Ἐνημέρωσης. Μερικοί, ἢ μᾶλλον οἱ πῖο πολλοί, χρησιμοποιοῦν ἀδόκιμα τὸν ὄρο Μέσα Μαζικῆς Ἐνημέρωσης, ἢ Μαζικὰ Μέσα Ἐνημέρωσης¹.

Γιὰ τὴ δημοσιογραφία, ἰδιαίτερα δὲ γιὰ τὴ λεγόμενη δημοσιογραφικὴ δεοντολογία, ἀσχοληθήκαμε παλαιότερα στὸ Περιοδικὸ αὐτό². Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη (1988) ὑπῆρξαν πολλὰς ἐξελιξίσεις στὴ νεώτερη πλούσια βιβλιογραφία, πού ἀφορᾷ ὄχι μόνον τὸν τομέα τῆς δημοσιογραφικῆς δεοντολογίας, ἀλλὰ, γενικότερα, τὸ ὄλο φάσμα τῶν Μέσων Ἐνημέρωσης. Καὶ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ θ' ἀσχοληθοῦμε στὸ ἄρθρο αὐτό.

★ ★ ★

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ Τύπου εἶναι ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀλήθειας καὶ ἡ παρουσιάσις τῆς στὸ κοινόν. Ἡ εἶδησις εἶναι ἡ βάση τῆς δημοσιογραφίας, ἡ ἐξακρίβωση δὲ καὶ ἡ ἀκριβὴς παρουσιάσις τῆς, εἶναι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦμέγα τοῦ σωστοῦ Τύπου. «Ἡ εἶδησις εἶναι ἱερή, τὸ σχόλιο εἶναι ἐλεύθερο». Αὐτὸ τὸ

σύνθημα πρέπει νὰ δεσπόζει σὲ κάθε εἶδος δημοσιογραφίας.

Ὅταν ἡ εἶδησις δὲν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτά, ὅταν δὲν ἐξακριβώνεται καὶ δὲν διασταυρώνεται, ὅταν ὑπαισέρχονται σκοπιμότητες καὶ ἐπιδιώξεις πέρα ἀπὸ τὴν ἀκριβὴ καὶ πλήρη ἐνημέρωση, τότε δὲν πρόκειται περὶ ὑγιоῦς Τύπου καὶ ὀδηγοῦμεθα στὸν «κίτρινο τύπο», γιὰ τὸν ὁποῖο θὰ μιλήσουμε παρακάτω. Ὅταν ὁ δημοσιογράφος ἀποδίδει σωστὰ μιὰ εἶδησις, ὀλόκληρη τὴν εἶδησις, τότε αὐτὸ συνιστᾷ τὸν καλὸ ἐπαγγελματία δημοσιογράφο. Ἡ ἀπόκρυψη μέρους τῆς εἰδήσεως, ἡ λειψὴ εἶδησις, ἡ μισὴ εἶδησις, ὅπως τὴ λέμε, δὲν εἶναι εἶδησις. Ὅταν ἡ εἶδησις διαπιστωθεῖ ἀκριβῆς καὶ πλήρης, τότε ἡ ἐφημερίδα ἢ τὸ ὁποιοδήποτε εἶδος ἐνημέρωσης μπορεῖ ν' ἀσκῆσι ἔλεγχο, μὲ ἄρθρο, σχόλιο ἢ ὁποιοδήποτε ἄλλο μέσο. Φτάνει ἡ κριτικὴ καὶ ὁ ἔλεγχος νὰ εἶναι καλόπιστα καὶ νὰ στηρίζονται σὲ πραγματικὰ γεγονότα.

Βασικὴ προϋπόθεσις γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ὑγιоῦς τύπου καὶ σωστῆς ἐνημέρωσης εἶναι ἡ Ἐλευθεροτυπία. Ὁ τύπος πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερος νὰ γράφει, τηρουμένων βέβαια ὀρισμένων προϋποθέσεων, πού ἐπιβάλλεται ὁ περιορισμὸς τῆς ἐλευθεροτυπίας γιὰ λόγους ὕψιστου ἐθνικοῦ ἢ κοινωνικοῦ συμφέροντος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ περιορισμὸς πρέπει νὰ γίνεται ὑπὸ σοβαρὰς ἐγγυήσεις γιὰ νὰ μὴ γίνονται καταχρήσεις.

Τὸ ἰσχύον Σύνταγμα (τοῦ 1975), καθῶς καὶ ὄλα τὰ προηγούμενα, προστατεύουν τὴν ἐλευθεροτυπία. Στὸ ἄρθρο

14, παράγρ. 1 και 2, καθορίζεται ότι «καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και διά του τύπου τους στοχασμούς του, τηρώντας τους νόμους του Κράτους. Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται». Αναφέρονται στη συνέχεια οι περιπτώσεις που, κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων, πάντα μετά την κυκλοφορία τους. Και αυτό όμως γίνεται με όλες τις δικαστικές εγγυήσεις. Στο άρθρο 15 αναφέρεται ότι οι προστατευτικές για τον τύπο διατάξεις δεν εφαρμόζονται στον κινηματογράφο, τη φωτογραφία, τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, που υπάγονται σε ιδιαίτερο καθεστώς, και αυτό για να προστατεύεται πληρέστερα το κοινό. Οι περιορισμοί όμως αυτοί δεν επηρεάζουν όσα είπαμε ή θα πούμε στη συνέχεια για τον Τύπο και την Δημοσιογραφία.

Πέρα όμως από τις διατάξεις των άρθρων 14 και 15 του Συντάγματος, υπάρχουν και άλλες διατάξεις στο Σύνταγμα, που καθορίζουν ένα πλαίσιο προστασίας των ατόμων και των ατομικών δικαιωμάτων, που πρέπει να συνεκτιμηθούν για την πληρέστερη λειτουργία της ενημέρωσης. Έτσι το Σύνταγμα, όπως εγράφη, «*ανάγει τον σεβασμό και την προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου σε πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας* (άρθρο 2 παρ. 1 Συντ.) και *διασφαλίζει την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή κάθε ατόμου* (άρθρο 9 παρ. 1 Συντ.). *Η παράλειψη συγκροτημένης προστασίας του πολίτη από τους κινδύνους που ἐγκυμονεί ή χρήση ιδίως της σύγχρονης ηλεκτρονικής τεχνολογίας αντίκειται προς τις ἐν λόγω συνταγματικές διατάξεις*». (Βλ. άρθρο του καθηγητού του Πανεπιστημίου κ. Γιώργου Παπαδημητρίου με τίτλο «*Απροστάτευτος ακόμη ο πολίτης από την ηλεκτρο-*

νική έπεξεργασία και χρήση προσωπικών πληροφοριών», στην «*Καθημερινή*» της 25-11-1992).

Υπό τις συνταγματικές αυτές προϋποθέσεις και εγγυήσεις, που συμπληρώνονται από τον Ποινικό Κώδικα και από διάφορους ειδικούς νόμους, ο δημοσιογράφος είναι ελεύθερος ν' ασκήσει το λειτουργήμα του, απερίσπαστος από κάθε άλλο περιορισμό. (Μιλάμε, βέβαια, για τα δημοκρατικά πολιτεύματα).

Είναι ανάγκη, όμως, στο σημείο αυτό να επισημάνουμε ότι και μὲν μπορεί να υπάρχουν όρισμένοι νόμοι που να καθορίζουν ειδικά αδικήματα του τύπου, σὲ καμιά όμως περίπτωση δὲν πρέπει να γενικεύεται ή τακτική αυτή και να ποινικοποιούνται αδικήματα, κατὰ τρόπο που να αντίκειται στο πνεῦμα ή το γράμμα του Συντάγματος. Κι ακόμη, πολύ περισσότερο, δὲν πρέπει με κανένα τρόπο να υπάρχει ειδικός νόμος περι τύπου. Το Σύνταγμα και ο Ποινικός Κώδικς παρέχουν επαρκή προστασία και της Πολιτείας και του πολίτου, ὥστε να παρέλκει ή ύπαρξη ἑνὸς τέτοιου ειδικού νόμου. "Ὅπως προσφυῶς ἐλέγχθη, κάθε νόμος περι τύπου είναι τυποκτόνος. Η κηδεμονία του τύπου είναι χαρακτηριστικό ανελεύθερων πολιτευμάτων".

Ἄς δοῦμε τώρα τὰ κύρια χαρακτηριστικά της Δημοσιογραφίας, ὑπὸ τὴν εὐρύτερη ἔννοιά της, καθὼς και τοῦ δημοσιογράφου, σύμφωνα με τὴν γενικὴς και παραδεδεγμένους ἀρχὲς που ἰσχύουν στὰ δημοκρατικά πολιτεύματα".

Ἄναφέραμε παραπάνω ὅτι ἡ εἶδηση, που εἶναι ἡ βάση της Δημοσιογραφίας, πρέπει να εἶναι ἀκριβὴς και πλήρης, δηλαδή ἐξακριβωμένη και ὁλόκληρη, χωρίς ἀποκρύψεις και παραλείψεις. Ἡ εἶδηση πρέπει να εἶναι προσιτή, δηλαδή νοητὴ ἀπὸ τὸ ἀναγνωστικὸ κοι-

νόν, έκλαϊκευμένη κατά τὸ δυνατόν, ὄχι ὁμως «λαϊκίστικη». Ἐπίσης νὰ εἶναι ἐνδιαφέρουσα καὶ ἐπίκαιρη. Ὁ τρόπος γραφῆς καὶ προβολῆς τῆς εἰδήσεως εἶναι βέβαια θέμα τελέντου καὶ πείρας. Οἱ δημοσιογράφοι, εἴτε οἱ καλούμενοι ρεπόρτερς (αὐτοὶ ποὺ βρίσκουν τὶς εἰδήσεις ἀπὸ ρεπορτάζ) εἴτε οἱ συντάκτες ὕλης καὶ γραφείου (ἐσωτερικοὶ συντάκτες) πρέπει νὰ διαθέτουν ὀρισμένα προσόντα, ἐγγενῆ καὶ ἐπίκτητα. Ἐγγενῆ εἶναι νὰ ἔχουν πρωτίστως ἦθος, δημοσιογραφικὸ ταλέντο, κλήση πρὸς τὸ ἐπάγγελμα ἢ λειτουργημὰ (ὅπως τὸ λέμε), δημοσιογραφικὴ ὁσφρηση καὶ εὐχέρεια γραψίματος. Τὰ ἐπίκτητα προσόντα εἶναι ἡ γερῆ γενικὴ καὶ ἐγκυκλοπαιδικὴ μόρφωση καὶ ἡ πείρα, ποὺ ἀποκτᾶται μὲ τὴν μακρόχρονη ἄσκηση τῆς Δημοσιογραφίας.

Τὸ ἦθος ποὺ πρέπει νὰ ἔχει ὁ δημοσιογράφος θὰ τοῦ ἐπιτρέπει ν' ἀσκεῖ τὸ λειτουργημὰ του μὲ αἴσθηση εὐθύνης καὶ ν' ἀποφεύγει κάθε παρεκτροπὴ, ποὺ θὰ τὸν ὀδηγεῖ στὸν «κιτρινισμό». Συμβιβασμοί, ὑποχωρήσεις, τάση νὰ ὑποκύπτει σὲ πειρασμούς, ὀδηγεῖ τὸν δημοσιογράφο σὲ κατάπτωση καὶ τὴν Δημοσιογραφία σὲ παρακμῆ. Ἡ κλίση πρὸς τὸ ἐπάγγελμα, ἢ ὁ «ἔρωτας», ὅπως λέγεται, πρὸς τὸ λειτουργημὰ τοῦ δημοσιογράφου, εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ ν' ἀφοσιώνεται ὁ δημοσιογράφος καὶ νὰ προσφέρει ὑπηρεσίες ποὺ νὰ ξεπερνοῦν τὰ συνηθισμένα ὄρια ἐργασίας.

Εἶπαμε παραπάνω γιὰ τὸν «κίτρινο τύπο» καὶ τὸν «κιτρινισμό», ποὺ χαρακτηρίζει, δυστυχῶς, μεγάλο μέρος τοῦ διεθνoῦς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. «Κίτρινος τύπος» λέγεται ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἀκολουθεῖ τοὺς κανόνες τοῦ ἠθoῦς καὶ τῆς εὐπρέπειας, γιὰ διάφορους λόγους: Κακὴ κοσμοθεωρητικὴ τοποθέτηση, περιφρόνηση τῶν ἠθικῶν ἀξιών, τάση γιὰ ἀβαρίες καὶ συμβιβασμούς, φιλοχρηματία κ.ἄ. Χρησιμοποιεῖ ὑβριστι-

κὲς καὶ συκοφαντικὲς ἐκφράσεις, ἀσκεῖ πολεμικὴ καὶ ἀντιπολίτευση κατὰ τρόπο ἀδίστακτο καὶ δὲν φροντίζει νὰ παρουσιάσει τὶς εἰδήσεις καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ δημοσιογραφικοῦ λόγου (ἄρθρο, σχόλιο, καμπάνιες κ.ἄ.) μὲ τρόπο ποὺ νὰ συνάδει πρὸς τὸ δημοσιογραφικὸ ἦθος. Στὸν «κίτρινο τύπο» περιλαμβάνονται καὶ τὰ διάφορα δημοσιεύματα ἢ ραδιοφωνικὲς καὶ τηλεοπτικὲς ἐκπομπὲς ποὺ προκαλοῦν τὸ δημόσιο αἶσθημα μὲ τολμηρὲς σκηνὲς σέξ, μὲ φρικιαστικὲς εἰκόνας βίας καὶ αἱματοχυσίας ἢ μὲ σαδιστικὲς σκηνές. Καὶ αὐτὸ δὲν ἰσχύει μόνο γιὰ τὶς διάφορες ταινίες καὶ σήριαλ, φανταστικοῦ περιεχομένου, ποὺ δὲν ἐμπίπτουν στὸ σύνθετες δημοσιογραφικὸ ρεπορτάζ, ἀλλὰ καὶ στὰ καθημερινὰ γεγονότα, ποὺ παρουσιάζονται, κυρίως στὴν τηλεόραση, ἀλλὰ καὶ στὸ φωτορεπορτάζ τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων, κατὰ τρόπο ποὺ προκαλεῖ ὄχι μόνο τὰ στοιχειώδη ἦθη καὶ τὴν εὐπρέπεια, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰσθητικὴ. Αὐτὸ βασικὰ ἰσχύει στὴν τηλεόραση, γιὰ τὴν εἰκόνα, μὲ τὴ ζωντάνια τῆς, προκαλεῖ μεγαλύτερη ζημιὰ, ἰδίως στὰ παιδιά.

Καὶ ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ πιὸ πολλὲς ἀπὸ τὶς σκηνὲς αὐτὲς καὶ ἀπὸ τὰ ἀνάλογα δημοσιεύματα δὲν ἐμπίπτουν στὶς ἀπαγορευτικὲς διατάξεις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ποινικῶν νόμων, γιὰ τὴν βίαιότητα ἐξω ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς νομικῆς προστασίας. Καὶ ἔτσι βρίσκουν ἐλεύθερο πεδίο γιὰ τὴν φθοροποιό τους δράση.

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὁ «κίτρινος τύπος» ἐξυβρίζει, συκοφαντεῖ καὶ παραβιάζει ἀσύστολα ὅλους τοὺς κανόνες ποὺ προστατεύουν τὴν τιμὴ καὶ τὴν ὑπόληψη τῶν πολιτῶν, ὑπονομεύει τὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια καὶ τὴν οἰκονομικὴ σταθερότητα τῆς χώρας, ἀκόμη δὲ πλήττει, μὲ τὴν ἀσυνδοσία του, τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα καὶ τοὺς πολιτικοὺς θεσμούς⁵.

Θὰ ἐξετάσουμε, τώρα, ἓνα θέμα ποὺ σχετίζεται ἄμεσα μὲ τις γενικὲς ἀρχὲς τῆς Δημοσιογραφίας, μὲ τὸ θέμα τῆς Δημοσιογραφικῆς Δεοντολογίας. Ἀσχοληθήκαμε, παραπάνω, μὲ τοὺς νόμους περὶ τύπου καὶ τις ἀπόπειρες τῶν κυβερνήσεων νὰ ψηφισθεῖ νόμος περὶ τύπου. Καὶ ἐξηγήσαμε ὅτι ἡ προσπάθεια αὐτὴ – ποὺ ἀπέτυχε στὴν Ἑλλάδα – ὀδηγεῖ εὐθέως στὴν κηδεμονία ἢ καὶ στὴ φίμωση τοῦ τύπου, κάτι ποὺ δὲν συνάδει σὲ δημοκρατικὰ πολιτεύματα. Πέρα ὅμως ἀπὸ τοὺς νόμους περὶ τύπου ἐπιχειρεῖται ἀπὸ χρόνια, τόσο σὲ ξένες χώρες ὅσο καὶ τὴν ἴδια χώρα μας, νὰ καταρτισθοῦν ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς δημοσιογράφους μερικοὶ βασικοὶ Κανόνες Ἠθικῆς ἢ Δεοντολογίας, ποὺ ἀποτελοῦν αὐτοπεριορισμὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ τύπου (ἰδιοκτητῶν, ἐκδοτῶν, συντακτῶν) τόσο τοῦ τύπου ὑπὸ στενὴ ἔννοια ὅσο καὶ τῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν καναλιῶν. Πρόκειται γιὰ ἓνα Κώδικα Δημοσιογραφικῆς Δεοντολογίας, γιὰ τὸν ὁποῖο ἀσχοληθήκαμε διὰ μακρῶν σὲ προηγούμενο ἄρθρο μας στὸ Περιοδικὸ αὐτὸ⁶.

Οἱ κανόνες αὐτοὶ ἐπιβάλλουν στοὺς δημοσιογράφους, ὄχι ὅμως μὲ νόμους ἀναγκαστικῆς ἰσχύος, ἓνα πρότυπο ἠθικῆς συμπεριφορᾶς, ποὺ ἡ συμμόρφωση πρὸς αὐτὸ ἐξυψώνει τόσο τὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο τῶν ἰδίων ὅσο καὶ τοῦ κοινοῦ. Ἡ παράβαση τῶν κανόνων αὐτῶν συνεπάγεται κυρώσεις ποὺ ἐπιβάλλονται ἀπὸ τις δημοσιογραφικὲς ἐνώσεις. Δὲν θ' ἀσχοληθοῦμε ἐδῶ ἀναλυτικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ καί, εἰδικότερα, γιὰ τις προσπάθειες τῆς ΕΣΗΕΑ νὰ καταρτισθεῖ ἓνς Κώδικας Δημοσιογραφικῆς Δεοντολογίας, ποὺ ὅμως ὡς τώρα δὲν κατέληξε σὲ τελικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ΕΣΗΕΑ κατήρτισε σχέδιο γιὰ ἓνα τέτοιο Κώδικα, ποὺ ἀποδέχθηκαν καὶ οἱ ἄλλες Ἐνώσεις Συντακτῶν τῆς χώρας, μένει δὲ ἡ τελικὴ συμφωνία καὶ τῶν ἰδιοκτη-

τῶν τῶν ἐφημερίδων, ποὺ κατ' ἀρχὴν εἶναι σύμφωνοι. Τὸ μόνο ποὺ ἐπετεύχθη, ὡς τώρα, εἶναι νὰ περιληφθοῦν στὴ Συλλογικὴ Σύμβαση Ἐργασίας ποὺ ὑπεγράφη μεταξὺ ΕΣΗΕΑ καὶ ΕΡΤ στὶς 27-7-1989 ὁκτῶ κανόνες δημοσιογραφικῆς δεοντολογίας ποὺ διέπουν τὴν ἄσκηση τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος. Ἀλλὰ οἱ κανόνες αὐτοὶ ἀφοροῦν μόνο τοὺς δημοσιογράφους τῆς ΕΡΤ.

Κανόνες Δημοσιογραφικῆς Δεοντολογίας κατηρτίσθησαν σὲ διάφορες χώρες. Γενικότερη σημασία ἔχουν οἱ κανόνες ποὺ κατηρτίσθησαν, κατὰ καιροῦς, ἀπὸ Διεθνεῖς Ἐνώσεις Δημοσιογράφων. Κυριότερη προσπάθεια ἦταν τὸ κείμενο ποὺ ἐνεκρίθη ἀπὸ δημοσιογραφικὲς ὀργανώσεις τόσο τοῦ δυτικοῦ, ὅσο καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τρίτου κόσμου, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Unesco. Στὶς ὀργανώσεις αὐτὲς μετέχουν 400.000 περίπου δημοσιογράφοι ἀπὸ ὀλόκληρη τὸν κόσμον. (Βλ. "Text of Unesco stand of media", στὴν ἐφημερίδα "The Times" τῆς 23-11-1978).

Ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς ἀξιόλογες εἰσηγήσεις καὶ σχέδια γιὰ Κώδικα Δημοσιογραφικῆς Δεοντολογίας ὑπέβαλαν, κατὰ καιροῦς, οἱ **Βασίλης Κοραχᾶς**, **Ὁδυσσεὺς Ζούλας**, **Νίκος Καραντηνός** καὶ ἄλλοι. Τὰ σχέδια ὅμως αὐτὰ δὲν ἔχουν δημοσιευθεῖ, ἀλλὰ βρίσκονται στὸ σχετικὸ φάκελλο τῆς ΕΣΗΕΑ.

Ἐξἄλλου, κανόνες δεοντολογίας ὑπάρχουν καὶ στὸ Καταστατικὸ τῆς ΕΣΗΕΑ – καὶ ἰδιαίτερα στὸ προοίμιό του – καθὼς καὶ στὸν ἐσωτερικὸ κανονισμὸ τῶν Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τῆς ΕΣΗΕΑ. Ἀλλὰ οἱ διατάξεις αὐτὲς δὲν εἶναι Κανόνες Δημοσιογραφικῆς Δεοντολογίας ὅπως τοὺς ἐννοοῦμε στὸ ἄρθρο αὐτό.

★ ★ ★

Οἱ παραπάνω σκέψεις καὶ ἀπόψεις, γενικοῦ χαρακτήρα, λόγω τῆς στενότη-

τος του χώρου, δεν είναι πρωτότυπες, αλλά αποτελούν επιλογή και συρραφή διαφόρων απόψεων που είτε έχουν δημοσιευθεί, είτε έγιναν αντικείμενο ομιλιών, άρθρων και μαθημάτων γύρω από τη Δημοσιογραφία. Κι ακόμη είναι προϊόν προσωπικής δημοσιογραφικής εμπειρίας 45 ετών. Η εξάντληση του θέματος είναι, φυσικά, ανέφικτη. "Αν όμως οι σκέψεις αυτές συντελέσουν, εστω και σε περιορισμένο βαθμό, στη διαφώτιση των αναγνώστων του Περιοδικού αυτού γύρω από το φλέγον και πάντοτε επίκαιρο θέμα της Δημοσιογραφίας, τότε το άρθρο αυτό θα έχει εκπληρώσει τον προορισμό του. Και, ίσως, να συντελέσει, στα πλαίσια αυτά και στο μέτρο του δυνατού, στην προσπάθεια και στον αγώνα που καταβάλλουμε, στο Περιοδικό αυτό, για την ηθική εξύψωση του επιπέδου της κοινωνίας και της προκοπής του έθνους.

Για τα θέματα του τύπου, γενικότερα, ασχολήθηκαν, κατά καιρούς, διακεκριμένοι δημόσιοι άνδρες και καταξιωμένοι δημοσιογράφοι. Αναφέρουμε, μεταξύ άλλων, τον Κων. Τσάτσο, τον Γεράσιμο Λύχνο, τον Νίκο Κρανιωτάκη και άλλους νεότερους (βλ. για τις απόψεις τους στο άρθρο μας στις «Ακτίνες» του Μαΐου 1988, ένθ. άνωτ. καθώς και στο σημερινό).

Ιδιαίτερα αξίζει ν' αναφερθούν οι απόψεις του Έλευθερίου Βενιζέλου, για τον οποίο επανειλημμένα κάναμε λόγο παραπάνω, που μίλησε και έγραψε κατά καιρούς όχι μόνον ως δημόσιος άνηρ πρώτου μεγέθους, αλλά και ως δημοσιογράφος, παλαιότερα⁷.

Και οι απόψεις αυτές, καθώς και όλων όσοι αναφέρονται στο άρθρο αυτό, συμφωνούν στις βασικές αρχές που αναπτύξαμε, ότι δηλαδή η Δημοσιογραφία αποτελεί λειτουργήμα και οι διακονούντες στον τομέα αυτό πρέπει να είναι συντελεστές ηθικής και πνευματι-

κής ανόδου της κοινωνίας μας. Γιατί μόνο έτσι εξυπηρετούν τους γενικότερους αγώνες για την ηθική, πνευματική, πολιτική και οικονομική ανόρθωση της χώρας μας, που περνά βαρύτατη κρίση. Και ακόμη συντελούν στην εδραίωση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Γιατί, όπως χαρακτηριστικά έλεγε ο Πούλιτσερ, «*ή Δημοκρατία και ο Τύπος ακμάζουν και φθίνουν μαζί*».

Δ. Α. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ο όρος αυτός, κατά την άποψή μας, δεν είναι δόκιμος, γιατί οι λέξεις **μάζα** και **μαζικός** ξεφεύγουν από τον άνθρωπο ως πρόσωπο και θυμίζουν αναλεύθερα καθεστώτα επιβολής στην μάζα. "Αν δεν ικανοποιούν οι όροι **Τύπος** ή **Δημοσιογραφία** ως χρησιμοποιούμε τον όρο **Μέσα Ένημέρωσης** ή **Μέσα Εύρείας Ένημέρωσης** που περιλαμβάνει κάθε είδους ένημέρωση, χωρίς την μαζοποίηση του ανθρώπου και χωρίς να θυμίζει προπαγάνδα και πλύση εγκεφάλου.

2. Βλ. στο περιοδικό «*Ακτίνες*» του Μαΐου 1988 άρθρο του Δ. Α. Χριστοφίδη με τον τίτλο: «*Η Δημοσιογραφική δεοντολογία*», καθώς και τη βιβλιογραφία στις υποσημειώσεις του άρθρου, ιδιαίτερα δε τα έργα των Γερασίμου Λύχνο «*Ο Τύπος*» - Κέρκυρα, 1972 και Τάκη Ε. Παπαγιαννοπούλου «*Γενικά Αρχαί της Έλευθερίας της Δημοσιότητας και Δημοσιογραφική Έθική*», Αθήναι, 1988. Βλ. επίσης άρθρα και ομιλίες του Έλευθερίου Βενιζέλου που περιλαμβάνονται στο έργο Έλευθερίου Βενιζέλου «*Πολιτικά Έγγραφα*», Τόμος Α', Έπιμέλεια Στεφάνου - Αθήναι, 1969, σελ. 122-131.

3. Το Κράτος, και έδω και σε άλλες χώρες, έπεχείρησε κατά καιρούς, να καταρτίσει νόμους περί τύπου, με διάφορα προσχήματα. Οι προσπάθειες αυτές, όμως, απέτυχαν τελικά, ύστερα από την έντονη αντίδραση της Ένώσεως Συντακτών Ημερησίων Έφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ) και των άλλων Ένώσεων Συντακτών των άλλων περιφερειών, καθώς και την καθολική εξέγερση του τύπου και διακεκριμένων δημοσιογράφων. Έναντίον της κηδεμονεύσε-

ως του Τύπου είχε ταχθεί, αναφανδόν, ο Έλευθέριος Βενιζέλος, ο οποίος σε άρθρο του στο «*Ελεύθερο Βήμα*» στις 13-4-1931, έγραφε, μεταξύ άλλων: «...*Η ελευθερία του τύπου συνίσταται εις τούτο, ότι με κανέν προληπτικόν μέτρον δέν ήμπορει νά έμποδισθή κανείς νά εκθέσει διά του τύπου τούς στοχασμούς του*». Η ΕΣΗΕΑ, εξάλλου, σε σειρά ανακοινώσεων της, έτάχθη έναντίον κάθε προσπάθειας καταρτισμού νόμου περί τύπου. Έκτός τών άλλων, βλ. ανακοίνωση της ΕΣΗΕΑ έξ άφορμής άπόπειρας καταρτισμού νόμου περί τύπου, στην «*Καθημερινή*» της 2-8-1988.

4. Για τις Γενικές Άρχές της Δημοσιογραφίας υπάρχει πλουσιότητα βιβλιογραφία. Έκτός από τα έργα που αναφέρονται στην ύποσημείωση 2 του άρθρου αυτού, καθώς και στις ύποσημείώσεις 1, 2, 5 και 8 του άρθρου του Δ. Α. Χριστοφίδη. «*Η δημοσιογραφική δεοντολογία*», ένθ. άνωτ., θ' άναφέρουμε, ένδεικτικά, τά κατωτέρω έργα, γραμμένα κυρίως από διακεκρμένους δημοσιογράφους: **Kenneth E. Olson**. Σειρά διαλέξεων του καθηγητού και κοσμήτορος της Δημοσιογραφικής Σχολής "Medill, Northwestern University - Evanston - Chicago" - Έκδόσεις Δημ. Δημητράκου, Άθήνα, 1971. **Λυκούργου Κομίνη** «*Τά μυστικά της Δημοσιογραφίας*» - Έκδόσεις Καστανιώτη - Α' Τόμος «*Δεοντολογία*», Άθήνα 1990, Β' Τόμος «*Έφαρμοσμένη Δημοσιογραφία*», 1991, Γ' Τόμος «*Δημοσιογραφικός Λόγος*» (ύπό έκδοση), καθώς και του ίδιου «*Η κρίση του Έλληνικού Τύπου*», Άθήνα, 1985. «*Αλέκου Φιλιππόπουλου* «*Ο δημοσιογράφος*» - Έκδόσεις Κάκτος - Άθήνα, 1982. **Χρήστου Πασαλάρη** «*Μιά ζωή τίτλου*» (Πώς νά γίνεις Δημοσιογράφος) - Έκδόσεις Κάκτος, Άθήνα, 1984. **Όδυσσέα Ζούλα** «*Δημοσιογραφία*» - Άρχές και Ένοιες (ύπό έκδοση). Έκτός από τά έργα αυτά, με τις Γενικές Άρχές της Δημοσιογραφίας, ύπό την ευρύτερη της έννοια, άσχολήθηκαν και αρκετοί άλλοι καταξιωμένοι δημοσιογράφοι, μεταξύ τών όποιων ο βουλευτής Έπικρατείας **Βασίλης Κοραχάς**, οι ευρωβουλευτές **Παναγιώτης Λαμπριάς**, **Γιώργος Άναστασόπουλος** και **Γιώργος Ρωμαίος**, καθώς και οι **Όδυσσέας Ζούλας**, **Δ. Α. Χριστοφίδης** κ.ά. σε όμιλίες τούς κυρίως στά Σεμινάρια

της ΕΣΗΕΑ για τούς νέους δημοσιογράφους. Οί όμιλίες όμως και τά μαθήματα αυτά δέν έχουν δημοσιευθεί.

5. Για τόν «*κίτρινο τύπο*» και τις θλιβερές του συνέπειες άσχολήθηκαν όλοι οι συγγραφείς που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες ύποσημείώσεις. Ειδικότερα, όμως, άξίζει νά σημειωθεί έδω ή τοποθέτηση που έκανε, πριν άρκετά χρόνια, ο Έλευθέριος Βενιζέλος, ο όποιος εκφράζει τή γνώμη ότι ο «*κιτρινομοσ*» στον Τύπο καταλήγει, εκτός τών άλλων, νά κλονίσει τήν έμπιστοσύνη του λαού στο κοινοβουλευτικό δημοκρατικό πολίτευμα ως θεσμό. Βλέπε, ένδεικτικά, σχετικές άγορεύσεις του στις συνεδριάσεις της Βουλής στις 27-1-1930, 8-12-1930, 4-3-1931 και 27-5-1931, στο έργο Έλευθερίου Βενιζέλου «*Πολιτικά Έγυθια*» ένθ. άνωτ. σελ. 124-127.

6. Βλ. Δ. Α. Χριστοφίδη «*Η Δημοσιογραφική δεοντολογία*», «*Άκτινες*» Μαΐου 1988, σελ. 138-144. Ειδικότερα με τό θέμα αυτό άσχολήθηκαν οι δημοσιογράφοι **Τάκης Ε. Παπαγιαννόπουλος** και **Λυκούργος Κομίνης** στά έργα τούς που αναφέρονται στις ύποσημείώσεις 2 και 4 του άρθρου αυτού.

7. Βλ. **Ζωής Μητσοτάκη** «*Ο δημοσιογράφος Έλευθέριος Βενιζέλος - Στά χρόνια της Κρήτης - 1987-1910*» - Έκδόσεις Λούση Μπρατζιώτη, Άθήνα, 1992. Έκτός τών άλλων, στο πολυσέλιδο αυτό βιβλίο, όπου δημοσιεύονται άρθρα του Έλευθερίου Βενιζέλου στις ιδιόκτητες έφημερίδες του «*Τά Λευκά Όρη*» και «*Κήρυξ*», αλλά και σε άλλες έφημερίδες, αναφέρουμε άρθρο του για τήν έλευθεροτυπία («*Λευκά Όρη*» με τίτλο «*Τό δικαίωμα της έλευθεροτυπίας*», 23-1-1989), καθώς και τμήμα άγορεύσεώς του στη Βουλή (9-6-1931), που άποδεικνύει πόσο αγαπούσε τή δημοσιογραφία. Έλεγε, μεταξύ άλλων: «*Έπληξα δημοσιογράφος, όχι άπλώς έρασιτέχνης, αλλά και κατ' έπάγγελμα, δηλαδή δέν έγραφα εις τās έφημερίδας τās ξένας, αλλά εξέδιδα και ιδικήν μου έφημερίδα, διά τήν όποιαν μάλιστα έπαθον... Έγώ ο παλαιός δημοσιογράφος, ο όποιος άπειλεί νά ξαναγύρισει μάλιστα εις τό στάδιον αυτό μήν ήμέραν, δέν είναι δυνατόν νά πιστεύσητε ότι ήμπορεί νά διάκειται δυσμενώς πρός τόν Τύπον*».

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Β'

Μία συνοπτική θεώρησης του έκπολιτιστικού έργου του Μ. Ἀλεξάνδρου, τὸ ὁποῖον λογίζεται ἐξαιρετόν, ἐκπληκτικὸν μὲ οἰκουμενικὴν ἀπήχησιν, πού ὑπερέβαλε κάθε προηγούμενον, εἶναι ἀναγκαῖα.

Ὁ Ἀλέξανδρος περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄνδρα εἶναι διεπλασμένος ἀπὸ τὸ πνευματικὸν φῶς τῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας. Τὸ κύριον γνῶρισμά του συνίστατο εἰς τὸ ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκπληκτικὸς στρατηλάτης δὲν συναναστρέφετο μόνον τοὺς στρατηγούς συνεργάτας του, ἀλλὰ καὶ φιλοσόφους, ποιητὰς, πνευματικοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους καὶ συνεβουλεύετο. "Ὅλοι ἦσαν Ἕλληνες, πού τὸν εἶχαν συμμερισθῆ εἰς τοὺς κινδύνους, τὰς ταλαιπωρίας καὶ τὰς μάχας. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι ἰδιαιτέραν ἀγάπην ἔτρεφεν ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς φιλοσόφους. "Ὅταν εὐρίσκετο εἰς τὰ βᾶθη τῆς Ἀσίας ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου, Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου, τοὺς διθυράμβους τοῦ Τελέστου καὶ τοῦ Φιλοξένου.

«Εἰς οἰονδήποτε ἐπίπεδον πνευματικῶν ἀξιῶν καὶ ἂν κατατάξωμεν τοὺς ἀκολουθοῦντας τὸν Ἀλέξανδρον Ἕλληνας λογίους, πάντες ἐστάθησαν οὗτοι ἱκανοὶ νὰ κρατήσουν ἄσβεστον τὴν φλόγα τῆς ἑλληνικῆς ἰδεολογίας ἕως τὰ βᾶθη τῆς Ἀσίας καὶ νὰ διατηρήσουν ἔντονον ἑλληνικὴν πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν μετὰ λαμπρῶν καὶ ἀξιοθαυμάστων ἐκδηλώσεων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπικρατείας, ἀπὸ τῆς ἀποβιβάσεως εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τοῦ προσκυνήματος τῆς Τροίας, μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος ἐν Βαβυλώνι» παρατηρεῖ

ὁ Ἄπ. Δασκαλάκης: («Τὸ ἑλληνικὸν φρόνημα τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου», ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 1960-1961, σελ. 220).

Τὸ ὅλον ἔργον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου συνοπτικῶς ἐμφανίζεται ὡς ἑξῆς:

α) Γεφύρωσις τῶν ἀντιθέσεων καὶ τῆς ἀνομοιομορφίας τῶν κατακτηθέντων λαῶν μέσα εἰς τὸ κλίμα σεβασμοῦ τῶν ἐθμῶν καὶ τῶν ἠθῶν, τῆς θρησκείας καὶ τῶν παραδόσεων, τῆς φιλίας καὶ τῆς κοινωνίας των.

β) Ἰδρυσις νέων ἑλληνικῶν πόλεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ σημαντικωτάτην πλευρὰν τοῦ πολιτιστικοῦ ἔργου τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου. Κάτι ἀνάλογον εἶχε συστήσει ὁ Ἰσοκράτης πρὸς τὸν Φίλιππον, ὅταν θὰ ἀνελάμβανε πανελληνικὴν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῶν βαρβάρων καὶ θὰ ἀποσποῦσε ἐδάφη τῆς Μ. Ἀσίας διὰ νὰ ἰδρῦση ἑλληνικὰς πόλεις ἐκεῖ πρὸς ἐγκατάστασιν πλανωμένων μισθοφόρων Ἑλλήνων. Τοῦτο ὑλοποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἀνέγερσιν πόλεων εἰς ὅλα τὰ νευραλγικὰ σημεῖα τῆς Περσίας καὶ ἄλλων χωρῶν, ὅπου μὲ ἀνεσιν ἐκινήθη, ὅποτε ἰδρῦθησαν περιφανῆ κέντρα καὶ ἐστία ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Πλούταρχος «Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ ἀρετῆς» (4HD 328 E) ἀναφέρει: «Ἀλέξανδρος δ' ὑπὲρ ἑβδομήκοντα πόλεις βαρβάρων ἔθνεσι ἐγκτίσας καὶ κατασπείρας τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικοῖς τέλεσι, τῆς ἀνημέρου θηριώδους ἐκράτησε διαίτης. Καὶ τοὺς μὲν Πλάτωνος νόμους ὀλίγοι ἀναγιγνώσκομεν, τοῖς δ' Ἀλεξάνδρου μυριάδες ἀνθρώπων ἐχρήσαντο καὶ χρῶνται».

Ἡ πιὸ σπουδαία πόλις ἦτο ἡ Ἀλεξάνδρεια εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐστία πνευ-

ματικῆς ἑλληνικῆς καλλιεργείας, πού διεδέχθη τὸ Ἀθηναϊκὸν ἄστρῳ εἰς παγκόσμιον κλίμακα. Ἡ Σελεύκεια τῆς Μεσοποταμίας, ἡ Προφθασία τῆς Σογδιανῆς, Βουκεφάλια τῆς Ἰνδίας καὶ ἄλλαι πόλεις, πού ἰδρῦθησαν, ἀπετέλεσαν κέντρα πνευματικῆς ἑλληνικῆς ἀκτινοβολίας.

γ) Τοῦτο εἶχε ὡς συνέπειαν ἀγαθὴν νὰ κατασκευασθοῦν σπουδαῖοι ἐμπορικοὶ δρόμοι, χερσαῖοι καὶ θαλάσσιοι, νὰ γίνουσι διώρυγες καὶ λιμένες, νὰ ἐνισχυθοῦν αἱ καλλιέργειαι καὶ νὰ προαχθῇ ἡ γεωργία.

δ) Ὁ Ἀλέξανδρος εἰσήγαγε ἐνιαῖον νομισματικὸν σύστημα, ἐφ' ὅσον οἱ ἀμύθητοι θησαυροὶ τοῦ Δαρείου περιήλθον εἰς χεῖρας του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔδωκε τὴν δυνατότητα νὰ κυκλοφορήσῃ χρυσοῦν νόμισμα.

ε) Ἀνεπτύχθη ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἔρευνα καὶ προπάντων ἡ γεωγραφία. Δι' αὐτοῦ ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐξερεύνησις τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀραβίας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀνέθεσεν εἰς τὸν Νέαρχον τὸν περίπλου τοῦ Ὠκεανοῦ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου. Τὸ πολυπληθὲς καὶ πολυσχιδὲς ἐπιστημονικὸν ἐπιτελεῖον του θέτει καινούργια δεδομένα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης. «Χάρις εἰς τὴν ἑλληνικὴν μόρφωσίν του καὶ τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν σύνθεσίν του διέσχισε τὴν Ἀσίαν ὡς φορὸς πολιτισμοῦ, ἄφησε παντοῦ ἴχνη ἐνεργητικῆς διὰ τοὺς λαοὺς δραστηριότητος» (Ἄπ. Δασκαλάκη: «Τὸ ἑλληνικὸν φρόνημα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου» ἐπετ. Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 1960 – 61, σελ. 226).

στ) «Οἱ κοινωνικὲς δομὲς πού εἰσῆγαγε εἶναι σημαντικώτατες ἀπὸ τίς μάχες πού διεξήγαγε. Κοινωνικὴ πρόνοια, τὸ ἀγαθὸ τῆς κρατικῆς παιδείας, δικαιοσύνη γιὰ τοὺς ἀδύνατους, προβολὴ τῆς τεχνικῆς» (Ν. Μάρτη: «Ἡ πλα-

στογράφηση τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας» σελ. 60).

Οἱ διάφοροι ἱστορικοὶ, ὅπως ὁ Λατῖνος Κούρπος Ρούφος, εὐρίσκουσι ἀδύνατα σημεῖα καὶ ἀρκετὰ λάθη εἰς τὸ ἔργον του καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, παράφορον θυμὸν, ἀλαζονείαν κ.λ.π. Τὰ σφάλματά του ὡστόσο δὲν καλύπτουσι τὰ προτερήματά του, οὕτε τὸ μέγα καὶ ὑπέροχον ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἐκπολιτιστικὸν ἔργον του εἶναι δυνατόν νὰ μειώσῃ. Ἡ ἐξαισία προσφορά του ἦταν ἡ πραγμάτωσις εἰς οἰκουμενικὸν ἐπίπεδον τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ζ) Τὸ κυριώτερον ἐπίτευγμα ὅλης τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἐξερευνησεως καὶ δράσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπῆρξεν ἡ διάδοσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πού ἦτο ἐν χρήσει μέχρι τῶν χριστιανικῶν χρόνων. Ἡ ἐπικράτησις καὶ καλλιέργεια τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, πού ἀφῆκε τὴν σφραγίδα τῆς φωτεινῆς ἐπιδράσεως της εἰς ἀπειρίαν μνημείων καὶ ἀγαλμάτων ἢ διάδοσις τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας καὶ νέου πνευματικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου εἰς τὸν κόσμον τῆς Ἀνατολῆς.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ μέγας στρατηλάτης ἐγίνε καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐξοχος θεράπων.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεβίωσε 33 ἐτῶν ὡς γνωστόν. Ἐν τούτοις ὁ πρόωρος θάνατός του ἀφῆκε ἔργον ἀθάνατον, ἀφῆκε ἕναν κόσμον καινούργιον, πλήρη ἀπὸ τὰ μηνύματα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην ἐγκρίτων ἱστορικῶν, χωρὶς τὴν προσπάθειαν καὶ τὴν συμβολὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Μακεδόνων Ἑλλήνων συνεργατῶν του τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, καθὼς ἐφθινε μετὰ τὰς μεγαλοπνύουσας ἐξάρσεις τῶν κλασσικῶν χρόνων, θὰ κατεπνίγετο ἀπὸ τὴν ὄρμην τῶν ρωμαλέων λεγεῶνων τῆς Ρώμης καὶ κυρίως διό-

τι κατετρίβοντο από ξριδας δημοκρατικα κέντρα και πόλεις.

Ο Μ. Ἀλέξανδρος, στρατηλάτης και πνευματικός ἐργάτης ἐπετέλεσεν ἀποστολήν κοσμοϊστορικὴν ἀδιαφιλονικήτως. Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἓνα τέτοιο ἔργον ἂν δὲν τὸν διακατεῖχον ἡ ἑλληνική, ἡ ἔθνική και ἡ οἰκουμένη συνείδησις, ἡ παράδοσις και ἡ ἑλληνική μὀρφωσις; Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε ἀκραιφνὲς ἑλληνικὸν φρόνημα, πὸ ἀνεπτύχθη εἰς τὸν ψυχικὸν του κόσμον ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων και ἐπετέλεσε τὴν ἀποστολήν του, τὴν ὀποῖαν συνέχισαν οἱ διάδοχοί του Ἑλληνες και Μακεδόνες συνέχεια.

Τὰ βασικά αὐτὰ στοιχεῖα τῆς ιστορικῆς πραγματικότητος και ἀληθείας δὲν τὰ γνωρίζουν οἱ Σκοπιανοί; Ἀσφαλῶς ναί. Ἀλλὰ διαστρέφουν τὴν ιστορίαν. Ὅμως οἱ ξένοι ἐπιστήμονες δὲν τὰ γνωρίζουν; Ὅντως τὰ γνωρίζουν, ἀλλὰ παρασύρονται ἐνῖοτε ἀπὸ τὰ δῆθεν δίκαια τῶν Σλαύων εἰς Μακεδονίαν, ἀπ' ὀπου ἐξεκίνησε τὸ φῶς και ἡ λάμψις τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν Οἰκουμένην. Ἐπιβάλλεται νὰ συστήσῃ κανεῖς εἰς αὐτοὺς τὴν στοιχειώδη ὑποχρέωσιν τοῦ σεβασμοῦ ἀπέναντι τῶν αὐταποδείκτων δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πὸ μετελαμπάδευσε εἰς τὸν κόσμον τὴν δάδαν τοῦ πανανθρωπίνου πολιτισμοῦ.

Γ'. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ὅτι διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου συνετελέσθη ἔργον κοσμοϊστορικῆς σημασίας, τὸ ὀποῖον μετέβαλε τὴν ὀψιν τοῦ κόσμου, τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ πολὺ.

Τὸ ἔργον αὐτὸ πολυσχιδὲς και πολυεδρικὸν ἔχει βάσιν πνευματικὴν ἐφ' ὀσον ἐπήγασεν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Αὐτὸ τὸ κοσμοϊστορικὸν διαστάσεων ἔργον ἐφάνη ὅτι

θὰ κατέρρει τὴν ἰδίαν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ Μακεδόνοσ και Ἑλληνοσ στρατηλάτου και θεράποντοσ τῆσ ἑλληνικῆσ ἐπιστήμησ.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καθὼσ και οἱ ἐπίγονοι δὲν ἐπεχείρησαν μὲν νέα ἐκστρατευτικά ἐγχειρήματα, ὀμως συνέχισαν τὸ ἐκπολιτιστικὸν του ἔργον βαδίζοντες εἰς τὰ ἴχνη τοῦ προκατόχου τῶν, τοῦ ρηξικελεύθου ἡγήτοροσ διὰ τὴν διάδοσιν και τὴν διασπορὰν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματοσ.

Τοιουτοτρόπως σπουδαῖα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐδημιουργήθησαν και συνεπῶσ ἡ ἑλληνική γλῶσσα, διανόσις και τέχνη ἀκτινοβόλησαν εἰς τὸν κόσμον. Αὐτὴ ἡ περίοδοσ (ἀπὸ τὸ 323-31 π.Χ.), ὀπου ἡ Ρώμη κατόπιν ἐκυρίαρχησεν εἰς ὀλον τὸν κόσμον, ὀνομάζεται ἑλληνιστική διότι ὀσ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον ἔχει τὴν ἐξάπλωσιν και καλλιέργειαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγαλοφυοῦσ βασιλέωσ οἱ κύριοι συντελεστοὶ και συνεργάται εἰς τὴν μεγάλην ἐκστρατεῖαν του ἀνέλαβαν τὴν διοίκησιν τῆσ ἀχανοῦσ αὐτοκρατορίας, τὴν ὀποῖαν ἐκεῖνοσ εἶχε δημιουργήσει κατὰ τὴν μεγαλειώδη ἐπιχειρήσιν τῆσ Ἀνατολῆσ.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεγάλου στρατηλάτου δὲν ὑπῆρξεν ὀ ἄξιος διάδοχοσ, ὀπότε ἡ ἐνότῆσ τῆσ αὐτοκρατορίας ὑφίσταται ρῆγμα και διασπᾶται. Ἰδρύνονται ὀμως ἀνεξάρτητα βασιλεία και ὀ καθεῖς ἐκ τῶν διαδόχων του ἔγινε διοικητῆσ μιᾶσ μεγάλης περιοχῆσ. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὰ κράτη αὐτὰ διὰ τρεῖσ περίπου αἰῶνασ διατηρεῖται και ἀνθεῖ ὀ ἑλληνικὸσ πολιτισμὸσ.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὀ καθένας ἀπὸ τοὺσ ἐπιφανεῖσ στρατηγοὺσ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου ἐνόμισεν ὅτι ἦταν ὀ κατάλληλοσ διὰ τὴν διαδοχὴν και ἐνῶ εἶχαν ἀναμφισβήτητα προσόντα, ὀμως ἐκυριαρχήθησαν ἀπὸ ἐγωῖσμον και φιλαυ-

τίαν, φιλαρχίαν καὶ φιλοπρωτείαν, ἐλαττώματα ἀτυχῶς τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ μοιραίως ἦλθον εἰς σύγκρουσιν.

Εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς διαδοχῆς συμμετέχουν ὁ Ἀντίγονος καὶ ὁ υἱὸς του Δημήτριος ὁ Πολιορκητῆς, τὸν ὁποῖον συναντῶμεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν τὸ 307 π.Χ.

Ἡ ἐν Ἰψῶ μάχη (301 π.Χ.) εἶναι ἡ κρισιμωτέρα ἔκφρασις τῆς ἀντιζηλίας τῶν διαδόχων, πὺ προδιορίζει τὴν ἀλλαγὴν τοῦ φάσματος τοῦ ἀπεράντου κράτους. Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Μακεδόνοιο καὶ Ἑλλήνοιο καὶ ἀκραιφνοῦς ἐργάτου τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Παιδείας Ἀλεξάνδρου διαμελίζεται ἀναποφεύκτως πλέον εἰς τὰ κράτη: 1. Βασίλειον τῆς Αὔγυπτου, πρῶτος βασιλεὺς ὁ Πτολεμαῖος ὁ Α΄, 2. Βασίλειον τῆς Συρίας, πὺ τὸ ἐκυβέρνησε ἡ οἰκογένεια τῶν Σελευκιδῶν, 3. Βασίλειον τῆς Περγάμου, 4. Τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας καὶ 5. Τὸ βασίλειον τῆς Θράκης.

Τὸ σημαντικὸν εἶναι ὅτι οἱ διάδοχοι συνέχισαν τὴν πολιτιστικὴν γραμμὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ συνέβαλον εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος μετὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κέντρον βάρους μετετοπίσθη ἀπὸ τὴν κυρίως Ἑλλάδα εἰς τὰ μεγάλα βασίλεια τῶν διαδόχων, τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτελοῦν τοὺς μοχλοὺς ἐπιστημονικῆς καλλιέργειας καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως. «Τὰ ἑλληνιστικὰ κράτη τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Αὔγυπτου ἦταν, βέβαια, καὶ αὐτὰ ἑλληνικά. Οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς κατάφεραν, βασισμένοι καὶ στίς ἑλληνικὰς ἐστίαις πὺ ἦταν κάμποσους αἰῶνες ριζωμένους στή Μικρὰ Ἀσία καὶ τὴν Ἀφρικὴν, νὰ ἐπιτελέσουν μιὰ μεγάλη ἑλληνικὴ πράξη, νὰ ἐξαπλώσουν τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα μ' ἕναν τρόπο πὺ ἦταν ἀποφασιστικὸς καὶ γὰρ τὴν Ρώμην πὺ τὸ βρῆκε παντοῦ ἐμπρός της, ἀλλὰ καὶ γὰρ τὸν Χριστιανισμό» σημειώνει ὁ Π. Κανελλόπουλος («Ἀπὸ τὸν Μαραθῶνα στὴν Πύδνα» Ἀ-

θῆναι 1963, σελ. 384).

Ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν κατάρτησιν τοῦ αὐτοκρατορίας διὰ τὴν συγκράτησιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου κατὰ τοὺς δυσχερεῖς ἐκείνους χρόνους· τὰ ἑλληνιστικὰ κράτη ἀποβαίνουσι σπουδαῖα κέντρα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ παιδείας. Αἱ πρωτεύουσαι τῶν κρατῶν τῶν διαδόχων Ἀλεξάνδρεια, Ἀντιόχεια, Πέργαμος κ.λ.π. ἀμιλλῶνται εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάδειξιν καὶ πρόοδον. Ἡ κυρίως Ἑλλάς γίνεται μιὰ ἐπαρχία ἀποστερουμένη τῆς ἄλλοτε σημασίας μετὰ ἐξαιρέσιν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, πὺ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι φάρος πνευματικὸς. Παρὰ τὴν ἀλλοτρίωσιν τὸ ἐμπόριο, ἡ ναυτιλία καὶ ἡ βιομηχανία. Εἰς τὸ μεταξὺ εἰς τὰ κράτη αὐτὰ ἐδημιουργήθησαν ἀρκετὰ κοινωνικὰ προβλήματα.

Τὰ ἀξιολογώτερα κράτη εἶναι ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Συρία, τὰ ὁποῖα κατόρθωσαν νὰ ἐπιζήσουν μετὰ τῆς ρωμαϊκῆς κατακτήσεως μετὰ ἀκτινοβολίαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἰς Ἀνατολήν, τῆς ὁποίας οἱ λαοὶ ἀφυπνίσθησαν ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ἐνῶ σημειώνεται καὶ παρατηρεῖται ἡ σπουδαία καὶ μετὰ διεθνή ἀπήχησιν πνευματικὴ ἀνθισις εἰς τὰ κράτη τῶν διαδόχων καὶ τῶν ἐπιγόνων, ὥστόσο οἱ πόλεμοι δὲν ἔπαυσαν οὔτε εἰς τὴν Ἑλλάδα οὔτε εἰς τὰ λοιπὰ κράτη. Εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα διάφοροι πόλεις — κράτη νοσταλγοὶ τῆς παλαιᾶς δόξης καὶ αἴγλης τῶν κατέβαλαν μίαν προσπάθειαν ἀποδεδεσμένη ἀπὸ τὴν Μακεδονικὴν ἐπιρροήν. Ἡ Σπάρτη κατατάσσεται εἰς δευτέραν μοῖραν καὶ ἡ πνευματικὴ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν ἀμφισβητεῖται ἀπὸ τὰς πρωτεύουσας τῶν ἑλληνιστικῶν κρατῶν καὶ ἀπὸ τὴν Ρόδον.

Τότε ἔχομεν τὴν ἐμφάνισιν δύο ὁμοσπόνδων πόλεων, τὴν Ἀχαϊκὴν καὶ Αἰτωλικὴν συμπολιτείαν, πὺ ἔδωσαν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι θὰ ἔσωζον τὴν Ἑλ-

λάδα. Ἄλλὰ ἡ περιπλοκὴ εἰς πολέμους καὶ ἡ ἔκδαπάνησις τῆς δραστηριότητός των εἰς συρράξεις ἀνταγωνισμοῦ διέψευσαν τὰ πρῶτα ἐλπιδοφόρα μηνύματα.

Ἡ Αἰτωλικὴ συμπολιτεία ἔλαβε μίαν πολιτικοστρατιωτικὴν μορφήν τὸ ἔτος 280 π.Χ. κατὰ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Γαλατῶν. Κέντρον τῆς Αἰτωλικῆς Συμπολιτείας ἦτο τὸ Θέρμον Τριχωνίδος. Ἡ συμπολιτεία αὐτὴ περιελάμβανε τὴν Βοιωτίαν, Θεσσαλίαν καὶ Κεφαλληνίαν.

Ἡ ἄλλη συμπολιτεία, ἡ Ἀχαϊκὴ, εἶχεν ὡς κέντρον τὸ Αἴγιον. Σημαντικὴ μορφή τῆς ἦτο ὁ Ἄρατος, τὸν ὁποῖον διεδέχθη ὁ ἐξαίρετος Ἕλληνας ἐποχῆς ἐκείνης, Φιλοποίμην, ὁ ὁποῖος προσεπάθησε νὰ συνενώσῃ τοὺς Ἕλληνας τῆς Πελοποννήσου μὲ ζήλον, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς ὄμως. Ἀπεκλήθη διὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν φιλοπατρίαν του ὁ «ἔσχατος τῶν Ἑλλήνων».

Ἡ Σπάρτη παρουσίασε ἕνα ὠραιότατον φεγγοβόλημα τὸν 3ον αἰῶνα π.Χ. Μετὰ τὰς ταπεινώσεις τοῦ Ἐπαμεινώνδα καὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χωρὶς ὁ τελευταῖος νὰ φθάσῃ εἰς ἀναμέτρησιν μαζὶ τῆς, ἡ Σπάρτη ἀνέδειξε μέσα ἀπὸ τὸν ἀπομονωτισμὸν τῆς δύο ἄνδρας καὶ αὐτοὶ εἶναι ὁ Ἄγιος καὶ ὁ Κλεομένης, σπουδαῖοι μεταρρυθμισταὶ βασιλεῖς. Ἡ προσπάθειά των δὲν ἀπέδωσε σπουδαῖα πράγματα λόγῳ ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἀντιδράσεων.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πύρρου, βασιλέως τῆς Ἡπείρου, δυνατοῦ κράτους, ἂν καὶ σπουδαίου καὶ τολμηροῦ ἀνδρός, δὲν ἐπέφερε ἀξιολόγητα ἀποτελέσματα. Νικηφόροι ἐπεμβάσεις εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲν εἶχαν ἀπήχησιν. Τὸ τέλος του ἦταν εἰς τὸ Ἄργος, ἐνῶ ἐνωρίτερον εἶχεν ἀποκρουσθῆ ἀπὸ τὴν γενναιότητα τῶν γυναικῶν τῆς Σπάρτης εἰς κάποιαν ὁδομαχίαν.

Ἐνδιαφέρον προκαλοῦν οἱ Φίλιππος ὁ Ε΄ τῆς Μακεδονίας (221 – 171

π.Χ.) καὶ ὁ υἱὸς του Περσεύς, ποὺ συλλαμβάνεται ἀπὸ τὸν Αἰμίλιον Παῦλον κατὰ τὴν μάχην τῆς Πύδνας (168 π.Χ.). Τοῦτο ἀπετέλεσεν ἀπαρχὴν τῆς κατακτήσεως τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους.

Διατὶ ἀναφέρονται αὐτὰ καὶ διατὶ διατυπώνεται τὸ διάγραμμα αὐτὸ τῆς ἱστορίας;

Διατυπώνεται διὰ δύο σπουδαίους λόγους ὡς πρὸς τὴν ἑλληνιστικὴν περίοδον:

α) Ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ἕλληνισμὸς τῆς Μακεδονίας ἔχει συνέχειαν καὶ ἐπιθέτει τὴν σφραγίδα του ἐκτυπον καὶ ἀνεξίτηλον ἐντὸς τοῦ κόσμου τῆς πολιτιστικῆς πορείας τῶν κρατῶν τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ἡ Μακεδονία διατηρεῖται ὡς χώρα ἑλληνικὴ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν καὶ ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τῶν εὐρυτέρων κρατικῶν ἐνοτήτων, ποὺ διοικοῦνται ἀπὸ Μακεδόνας Ἕλληνας βασιλεῖς. Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν Ρωμαϊκὴν κατάκτησιν (146 π.Χ.) ἡ οἰκονομία καὶ τὰ ἄλλα κεφάλαια τῆς δραστηριότητος τῶν Μακεδόνων ἐμφανίζουσαν ἄνθισιν καὶ ἀκμήν.

Τοιοῦτοτρόπως μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ χρέος τῶν Πανελλήνων πρὸς τὴν Ἑλληνικωτάτην Μακεδονίαν, δι' ὅσα εἰς βάρος τῆς, δηλ. εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων τεκταινοῦνται ἀπὸ τὸ ψευδώνυμον κράτος τῶν Σκοπίων καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς, ἀκόμη καὶ ἀπὸ λοιποὺς φίλους μας ἀτυχῶς.

β) Ἡ γνῶσις τοῦ παρελθόντος, μὲ τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται ἡ Ἱστορία, εἶναι χρέος καὶ γνώρισμα τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου, κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ εἶναι γνώρισμα καὶ χρέος τῶν Ἑλλήνων σήμερα. Ἡ προάσπισις τῆς ἱστορίας πρέπει νὰ δημιουργῆ συγκίνησιν καὶ παλμόν. Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐπιθυμεῖ ἀντιπαράθεσις πρὸς τὰ γειτονικὰ κράτη καὶ τὰ Σκόπια ἰδιαιτέρως. Κατ' οὐδένα τρόπον

δέν είναι άνεκτὴ ἢ ἐπιχειρουμένη διαστροφή τῆς ἱστορίας ἐκ μέρους γειτόνων, φίλων καὶ συμμάχων ἀκόμη.

Ἄτυχῶς ἢ διπλωματία τῶν μεγάλων δέν γνωρίζει τὴν ἱστορικὴν ἐντιμότητα, ποὺ περιέχεται εἰς τὰ ὄσια καὶ τὰ ἱερὰ τῶν λαῶν. Χρειάζεται δυναμικὴ ἢ ἀντίδρασις καὶ ἢ ἀντεπίθεσις τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους. Τὸ λεγόμενον «Μακεδονικόν» θέμα εἶναι ἀνύπαρκτον διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ εἶναι γεγονός ὅτι τὰ Σκόπια καταπατοῦν, παρὰ τοὺς διεθνεῖς κανόνας Δικαίου, ἐδάφη ἑλληνικὰ μὲ Ἑλληνας κατοίκους καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πόθεν ἀντλοῦν τὸ δικαίωμα ὥστε νὰ χρησιμοποιήσουν διὰ τὸν ἑαυτὸν τῶν τὴν ὀνομασίαν Μακεδονία;

Τὸ κράτος τῶν Σκοπιανῶν οὐδεμίαν ἱστορικὴν ἀνθρωπολογικὴν, γεωγραφικὴν καὶ λοιπὴν συνάφειαν καὶ σχέσιν ἔχει μὲ τὴν ἑλληνικωτάτην Μακε-

δονίαν. Ἡ Μακεδονία, ἢ Ἑλλάς δηλ. ἔχει τὸ ἱστορικὸν δίκαιον μὲ τὸ μέρος τῆς, ποὺ ἀποτελεῖ ἀναφαίρετον δίκαιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ πέραν τῶν 3000 χρόνων. Ἡ Μακεδονία εἶναι γλωσσικῶς, ἐθνολογικῶς, ἱστορικῶς ἐνσωματωμένη μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ μετ' αὐτῆς εἶναι δεδομένος ὁ ψυχικὸς καὶ πνευματικὸς σύνδεσμός τῆς. Συνεπῶς εἶναι ἀδιανόητος ἢ οἰαδήποτε ἀπώλεια καὶ λωρίδος τοῦ τιμίου ἐδάφους τῆς.

Ἡ ἱστορία καὶ ἢ παράδοσις, ἢ μαρτυρία καὶ ἢ ζωντανὴ φωνὴ τῶν ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων, ἰδίως ἐκείνων τῆς Βεργίνας ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον Μανῶλη Ἀνδρόνικον, φανερόνουν τὴν ἄρρηκτον καὶ ἀδιάσπαστον συνέχειαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΔΗΜ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Φιλολόγος – Λυκειάρχης

ΑΛΕΞΙΚΕΡΑΥΝΟ

*Στοὺς κερανοὺς
τοῦ κάθε Δία
ὕγώνουμε τὶς κεραῖες
τοῦ Σταυροῦ Σου.*

ΕΛ. ΜΑΪΝΑΣ

ΣΧΟΛΙΑ

ΕΠΙΒΙΩΣΗ Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ;

Με την είσοδό μας στο έτος 1993, γίνεται ακόμη ένα βήμα για την προσέγγιση της χώρας μας σ' αυτό, που ονομάστηκε «Όραμα της Ένωμένης Ευρώπης».

Μετά όσα προηγήθηκαν μέχρι σήμερα για την υλοποίηση της συμφωνίας εντάξεώς μας, έδω και 12 χρόνια, έπασαν πλέον και τὰ τελωνειακά σύνορα που χώριζαν τις ευρωπαϊκές χώρες και διευκολύνεται στο έξής τόσο ή ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων κάθε χώρας, όσο και ή άνεμπόδιση άσκηση των διαφορών επαγγελματών (έλευθερίων και έμπορικων κυρίως) χωρίς τους μέχρι σήμερα φραγμούς από τις διατάξεις των έθνικων δικαίων.

Σ' αυτή, την κατά κάποιο τρόπο κοσμογονία στον χώρο της Ευρώπης και μάλιστα με την προοπτική της έφαρμογής της Συνθήκης του Μάαστριχτ, μέσα σε μιὰ τετραετία περίπου, επανέρχεται τὸ από πολλούς διατυπωμένο έρώτημα: Ποιά θά είναι στο μέλλον ή θέση της Πατρίδος μας στην Ευρωπαϊκή ήπειρο και κατά πόσον αξίζουμε οί διαφορες μέχρι τώρα θυσίες και όσες ακόμη ακολουθήσουν, για την οργανική συμμετοχή μας στις διεργασίες της νομισματικής και πολιτικής Ένώσεως της Ευρώπης;

Η άπάντηση στο παραπάνω σύνθετο έρώτημα, ούτε εύκολη είναι, ούτε μονοσήμαντη μπορεί να είναι. Είναι τόσα τὰ αλληλοσυμπλεκόμενα στοιχεία, που έπηρεάζουν την σύνθεση των ιδιαιτεροτήτων κάθε χώρας στον κοινό στόχο της ένοποιήσεως, ώστε ή θέση μας στην Ευρώπη του 2000 και οί ζητούμενες θυσίες, να παραμένουν στο κέντρο ένός ισχυρού προβληματισμού. Ένός προβληματισμού που κινείται μεταξύ της ανάγκης σκληρών μέτρων για την

σύγκλιση των οικονομίων των χωρών της ΕΟΚ και της διακινδυνεύσεως πολλών στοιχείων, που μέχρι τώρα συγκροτούσαν την έννοια της έθνικης ταυτότητας καθενός Ευρωπαϊού έταίρου.

Τὰ μηνύματα που έρχονται από συγκεκριμένους συν-εταίρους μας στην Ευρώπη και που άφορούν στην δική μας χώρα, είναι για πολλά θέματα δυσσίωνα και κάποτε άπογοητευτικά. Οί Ευρωπαίοι «φίλοι» μας, άναγνωρίζουν στην πλειοψηφία τους, την άποφασιστική συμβολή του Έλληνικού Πνεύματος στην διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και διακηρύττουν ακόμη και σε ύψηλους τόνους, τὰ αισθήματα φιλίας και συνεργασίας προς την Ελλάδα, στην κοινή πορεία των ευρωπαϊκών λαών. Όμως, όταν έρχεται ή ώρα λήψεως κρίσιμων αποφάσεων, που, εκτός από την οικονομική στήριξη της χώρας μας, άφορούν και σ' αυτή την έθνική μας ύπόσταση (έπιβουλές από Άλβανία, Σκόπια, Τουρκία, τάσεις νέου πανσλαυισμού κ.λ.π.) με πραγματική θλίψη και άπορία παρατηρούμε, ότι αυτοί οί φίλοι διαφοροποιούνται ψυχρά και επικίνδυνα με κάποια ύπεροψία, για ό,τι άποτελεϊ έλάχιστο όριο έπιβιώσεως του Έλληνισμού.

Θά σημειώναμε επίσης, ότι τελευταία έχουν παρουσιασθή και άλλα άνησυχητικά φαινόμενα που προέρχονται από κέντρα διαμορφώσεως της ευρωπαϊκής πολιτικής. Άναφερόμαστε, για παράδειγμα, στις έπιθέσεις περι μή τηρήσεως του έμπάργκο προς την Σερβία, στην άδικαιολόγητη, για πολλούς έταίρους, έμμονή μας στην άπάλειψη του όνόματος «Μακεδονία» στο ύπό άναγνώριση κρατίδιο των Σκοπίων κ.ά.

Όλα αυτά, μαζί με άνυπόστατες κατηγορίες από ώρισμένους κύκλους των Βρυξελλών (βλέπε ειδική έκθεση της

ξένης οργανώσεως «'Ανθρώπινα δικαιώματα χωρίς σύνορα» με έπικεφαλίδα «'Ελλάδα: Παραβιάζει συνειδητά τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα»(!), ὅτι ἀποτελοῦμε ἕνα σκληρὸ θρησκευτικὸ κράτος, ποὺ καταπιέζει τοὺς ἀλλοθρήσκους, ὅλα αὐτὰ μᾶς προειδοποιοῦν γιὰ κάτι ἀναμενόμενο. Ὅτι δηλ. ἡ συνύπαρξή μας με τοὺς ἄλλους εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς, θὰ θέσει σὲ ἰσχυρὴ δοκιμασία πολλὰς ἀπὸ τὶς βᾶσεις στὶς ὁποῖες στηρίζεται ὁ Ἑλληνορθόδοξος Χριστιανικὸς Πολιτισμὸς μας.

Ἕνας ἐνδεχόμενος κίνδυνος ἐξαφανίσεως ἢ ἀπαράδεκτης ἀλλοιώσεως τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητος, τὴν στιγμὴ μάλιστα ποὺ καμμία ἄλλη εὐρωπαϊκὴ χώρα εἶναι διατεθειμένη νὰ ὑποστή, ὑπενθυμίζει σὲ ὅλους ἕνα χρέος: Νὰ ἐπαγρυπνοῦμε ὅλοι καὶ κυρίως ἡ Ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ Πολιτικὴ ἡγεσία τῆς Πατρίδος μας, ὥστε οἱ διαπραγματεύσεις καὶ οἱ ρυθμίσεις τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων μέσα στὰ πλαίσια τῆς ΕΟΚ, νὰ μὴ θίγουν καὶ τὰ βιώματα καὶ τὶς παραδόσεις τῆς μακραίωνης Ἱστορίας μας, ποὺ προσδιορίζουν τοὺς ὅρους ἐπιβιώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ σὲ ὑπερχρονικὲς καὶ ὑπερτοπικὲς συνθήκες.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ

Σὲ πρόσφατη συνέντευξή της δημοσιογράφος – παρουσιάστρια δελτίου εἰδήσεων τῆς ΕΡΤ – σὲ ἐρώτηση γιὰ τὰ εἰδησιογραφικὰ δελτία τῆς τηλεοράσεως καλύπτοντο περισσότερο θέματα ἀπὸ τὸ ἀστυνομικὸ δελτίο μὲ πολλή βία, αἶμα, κ.λ.π. ἀπήντησε ὅτι «ὅπως ξέρετε, δυστυχῶς, εἰδήσεις εἶναι οἱ κακὲς εἰδήσεις. Ὅταν ὅλα εἶναι καλὰ καὶ ἡρεμα, λέμε ὅτι δὲν ἔχουμε εἰδήσεις».

Ἐκεῖ λοιπὸν φθάσαμε. Νὰ πιστεύουμε ὅτι δὲν ἀποτελοῦν εἰδηση οὔτε χρειάζονται παρουσίαση καὶ ἀξιολόγηση οἱ καλὲς πλευρὲς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἔχει δυὸ πλευρὲς ποὺ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσουν καὶ ἀνησυχίσουν. Ἡ πρώτη εἶναι ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει αὐξηθεῖ σὲ σημαντικὸ βαθμὸ ἡ ἐγκληματικότητα καὶ ἡ

ἠθικὴ διαφθορὰ καὶ ἡ δεύτερη ὅτι συνηθίσαμε σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση καὶ βρίσκουμε φυσικὸ νὰ προβάλλουν, τὰ εἰδησιογραφικὰ μέσα, μόνον αὐτὴ τὴν πλευρὰ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Στὶς τελευταῖες εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις γιὰ τὴν τριτοβάθμια ἐκπαίδευση τὸ θέμα τῆς ἐκθέσεως ἀναφερόταν στὰ πρότυπα καὶ τὴν ἐπίδρασή τους στὴ ζωὴ τῶν νέων. Οἱ ἀπαντήσεις ἦταν διαφορετικὲς τόσο γιὰ τὰ πρότυπα ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἐπίδρασή τους. Πάντως εἶναι βέβαιο ὅτι τὰ παντὸς εἶδους πρότυπα ποὺ προβάλλονται ἀπὸ τὰ τηλεοπτικὰ μέσα παίζουν καταλυτικὸ ρόλο στὴ ζωὴ μας καὶ ἰδιαίτερα στοὺς νέους ἀνθρώπους.

Δὲν ὑπάρχουν λοιπὸν ἀξιόλογοι ἀνθρωποὶ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν γραμμάτων, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, ποὺ ἀξίζει νὰ προβάλλονται ἀπὸ τὴν τηλεόραση; Μόνον οἱ ἡθοποιοὶ καὶ οἱ ξενόφερτοι τραγουδιστὲς τῆς ρόκ μουσικῆς πρέπει νὰ προβάλλονται; Δὲν ὑπάρχουν σπουδαῖες κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις ἀνθρωπιστικοῦ χαρακτήρα, δὲν ὑπάρχουν ἐπιστημονικὰ καὶ ἄλλα συνέδρια μὲ ἐνδιαφέροντα θέματα; Εἶναι μικρὸ τὸ μορφωτικὸ καὶ κοινωνικὸ ἔργο, καὶ ἰδίως στὸν τομέα τῆς νεότητος, ποὺ ἐπιτελεῖται ἀπὸ Ἰ. Μητροπόλεις, Χριστιανικὲς Ἀδελφότητες καὶ Ὄργανώσεις (Συνέδρια νεολαίας, Κατασκηνώσεις νέων, φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα κ.λ.π.);

Εἶναι βέβαια γεγονὸς ὅτι ὑπάρχει σήμερα πολλὴ βία, ἐγκληματικότης καὶ διαφθορὰ. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περισσότερα σωστὰ πρότυπα ποὺ δὲν τὰ γνωρίζουμε γιὰ τὸ καλὸ δὲν αὐτοπροβάλλεται.

Καὶ ὅταν μιλάμε γιὰ σωστὰ πρότυπα, δὲν ἀναφερόμαστε μόνον σὲ πρόσωπα καὶ γεγονότα τῆς σύγχρονης ζωῆς, ἀλλὰ καὶ σὲ μορφὲς καὶ ἀξιοθαύμαστα ἱστορικὰ γεγονότα τῆς ἐνδοξῆς Ἱστορίας τοῦ ἔθνους μας. Πέραν τῶν εἰδησιογραφικῶν δελτίων, ὑπάρχει δυνατότης σὲ πολλὰς ἄλλες ἐκπομπὲς (ντοκυμαντέρ κ.λ.π.) νὰ προβάλλονται τέτοια πρότυπα.

Εἶναι καιρὸς νὰ περιορισθῆ στὸ ἐλάχιστο δυνατὸν ἢ προβολὴ τῆς ἐγκληματικότητας καὶ νὰ προβάλλονται οἱ ἠθικὲς ἀξίες ποὺ ἐνσαρκώνονται σὲ ἠγετικές μορφές καὶ γεγονότα στὴ διαχρονικὴ διάσταση τῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους μας.

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ 1993, ὅπως εἶναι γνωστὸ, μῆπακε σὲ μιὰ νέα περίοδο γιὰ τὴν Εὐρώπη.

Ἐλεύθερη διακίνηση προσώπων, ἐργαζομένων, κεφαλαίων καί, φυσικά, ἐλεύθερη διακίνηση ὄχι μόνον ὕλικῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ καὶ ἰδεῶν καὶ τεχνολογίας.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴ νέα μορφή τῆς Εὐρωπαϊκῆς ζωῆς ποιά θὰ εἶναι ἡ ἐπίδραση στὸν τομέα τῆς Παιδείας μας;

Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀπασχόλησε, ἐγκαίρως, δύο ἀξιόλογα Παιδαγωγικά Συνέδρια τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν» ποὺ προγραμματίσθηκαν τὸν Ἰανουάριο 1991 μὲ κεντρικὸ θέμα «Παιδεία Ἑλληνικὴ καὶ Εὐρωπαϊκὴ» καὶ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1993 μὲ θέμα «Ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία τοῦ μέλλοντος».

Τὰ Συνέδρια αὐτὰ παρακολούθησαν χιλιάδες ἐκπαιδευτικοὶ καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες, οἱ δὲ εἰσηγητὰ ἦσαν Καθηγητὰ Πανεπιστημίων καὶ ἄλλοι ἐγκριτοὶ ἐπιστήμονες (Παιδαγωγοί, Ψυχολόγοι, Ἴατροὶ κ.λ.π.). Συνέδρια ποὺ θὰ ἀξίζε νὰ παρουσιασθοῦν καὶ ἀπὸ τὴν Τηλεόραση, γιατί, ὅπως εἶναι γνωστὸ, Παιδεία δὲν ἀσκοῦν μόνο τὰ Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα ἀλλὰ, σὲ μεγάλο βαθμὸ, καὶ τὰ μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας (Τύπος, Τηλεόραση). Δὲν εἶναι, βέβαια, δυνατὸν νὰ ἀναφερθοῦμε σ' αὐτὸ σκόλιο στὰ ὅσα σπουδαῖα ἀνεπτύχθησαν στὶς εἰσηγήσεις καὶ τὶς συζητήσεις αὐτῶν τῶν Συνεδρίων. Καὶ μόνον ὁμως οἱ τίτλοι τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων τῶν εἰσηγήσεων ἀρκοῦν γιὰ νὰ μᾶς δώσουν μιὰ ἰδέα τῆς σπουδαιότητος τῶν Συνεδρίων.

Στὸ Συνέδριο τοῦ 1991 (ἔχουν ἐκδοθῆ τὰ πρακτικά) τὰ ἐπὶ μέρους θέματα ἦσαν:

Ἡ διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας, τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ τῆς Ἱστορίας στὴ δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση – Τὰ γλωσσικὰ καὶ ἱστορικὰ μαθήματα στὰ Σχολεῖα Χωρῶν τῆς ΕΟΚ – Ἡ Τεχνικὴ Ἐκπαίδευση στὴ Χώρα μας καὶ στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ – Ἡ προσφορά τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος (Ἀρχαίου καὶ Βυζαντινοῦ) στὸν Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸ – Τὰ φυσικομαθηματικά στὰ σχολεῖα τῆς Χώρας μας καὶ στὶς Χῶρες τῆς ΕΟΚ καὶ τέλος, ἡ προβολὴ τοῦ γνησίου Ὀρθοδόξου πνεύματος στὸ σύγχρονο κόσμο.

Στὸ φετεινὸ δεύτερο Συνέδριο τὰ ἐπὶ μέρους θέματα ἀνεφέροντο: Στὴ σωματικὴ, πνευματικὴ καὶ συναισθηματικὴ ὑγεία καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀνάπτυξη παιδιῶν καὶ ἐφήβων, στὴ σύγχρονη ὀργάνωση τῶν Σχολείων, στὶς ἀρχές, τοὺς στόχους καὶ τὰ μέσα τῆς Ἐκπαιδύσεως, στὴν ἀνάγκη διατηρήσεως τῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεώς μας, στὴν Εὐρωπαϊκὴ διάσταση τῆς Παιδείας, τοὺς Ἑλληνες Παιδαγωγούς καὶ γενικῶς τὸν παιδαγωγὸ τοῦ αὐριανοῦ κόσμου.

Καὶ δυὸ λόγια γιὰ τὰ πορίσματα τῶν Συνεδρίων αὐτῶν. Ἡ πλήρης ἐνταξί μας στὴν ΕΟΚ δημιουργεῖ συνθήκες ποὺ πρέπει νὰ μᾶς προβληματίσουν τόσο γιὰ τὰ θετικὰ ὅσο καὶ γιὰ τὰ ἀρνητικὰ στοιχεῖα αὐτῆς τῆς ἐντάξεως καὶ στὰ θέματα τῆς Παιδείας μας.

Βασικὴ σημασία γιὰ τὴν Παιδεία μας ἔχει ἡ προσπάθεια ἀναβαθμίσεως τῶν γλωσσικῶν καὶ ἱστορικῶν μαθημάτων, στὰ πλαίσια τοῦ Ἑλληνορθοδόξου πνεύματος, ποὺ πρέπει ν' ἀποτελέσουν θεμέλια τῆς ἀγωγῆς στὴν Παιδεία μας.

Μὲ τὴν ἀνωτέρω προϋπόθεση εἶναι, βεβαίως, ἀναγκαῖα καὶ ἡ προσπάθεια ἐκμεταλλεύσεως ὅλων τῶν θετικῶν στοιχείων (ὀργανώσεως, τεχνικῆς ὑποδομῆς, συστημάτων κ.λ.π.) τῆς Παιδείας τῶν Χωρῶν τῆς ΕΟΚ.

ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΗ!

ΕΝΑ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΜΑ

Στόν κύκλο τῶν ἐθνικῶν θεμάτων, πού ἀπασχολοῦν στίς ἡμέρες μας τὸ ἐπίσημο κράτος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπλοὺς πολίτες εἶναι ἐκεῖνο τῆς μουσουλμανικῆς μειονότητας τῆς Δυτ. Θράκης, ἡ ὁποία μὲ τὴν παρακίνηση ξένων καὶ ἐγχωρίων παραγόντων γίνεται μία ἐπὶ πλέον σοβαρὴ ἀπειλὴ γιὰ τὸν τόπο.

Μιά ἱστορικὴ ἀναδρομὴ στὸ θέμα αὐτὸ μὲ μία ἐθνολογικὴ παρατήρηση εἶναι σκόπιμη, γιατί συντελεῖ στὴν ἐξαγωγή πρακτικῶν συμπερασμάτων.

Ἀπὸ τὸ σύνολον αὐτῆς τῆς μειονότητας ἓνα μόνο τμήμα εἶναι τουρκικῆς προελεύσεως, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι εἶναι ἀθίγγανοι καὶ πομάκοι (ἐξισλαμισθέντες γηγενεῖς πληθυσμοί).

Ἡ περιοχὴ αὐτὴ τῆς λεγομένης Δυτ. Θράκης (ἀπὸ τὸν Νέστο μέχρι τὸν Ἔβρο) εἶχε ἐπιδικασθεῖ μὲ τὴν συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου τὸ 1913 στὴν Βουλγαρία καὶ ἀποδόθηκε στὴν Ἑλλάδα τὸ 1919 μὲ τὴν συνθήκη τῶν Νεϊγῦ. Εἶναι ὅμως ἐνδιαφέρουσα ἡ ἱστορία τῆς μεθοδεύσεως, πού ὀδήγησε στὴν ἐνσωμάτωση τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς περιοχῆς στὸν ἐθνικὸ κορμό. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Τουρκία καὶ ἡ Βουλγαρία κατὰ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον ἀνῆκαν στὴν ὁμάδα τῶν ἡττημένων χωρῶν, ἐν τούτοις στὸ συνέδριο τῆς εἰρήνης στὸ Παρίσι, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μεγάλων Δυνάμεων, ἐπικαλούμενοι τὴν ἀρχὴ τῶν ἐθνότητων (βασικὸ ὄρο ἐκ τῶν δεκατεσσάρων τοῦ ἀμερικανοῦ Προέδρου Οὐίλσον), ἐφαίνοντο διστατικοὶ γιὰ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἐθνικοῦ μας αὐτοῦ δικαίου.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν βουλγαρικὴ βουλὴ Σοβρόνιε στὴν Σόφια ὑπῆρχε ἀξιόλογη ἐκπροσώπηση τοῦ μουσουλμανικοῦ στοιχείου τῆς Δυτ. Θράκης, τὸ ὁποῖο εἶχε δεινοπαθῆσαι τὰ ἐξὶ αὐτὰ χρόνια ὑπὸ τὴν βουλγαρικὴν διοίκησιν καὶ ἐθεώρησε εὐκαιρία νὰ συνεργήσῃ, ὅπως ἀποσπασθεῖ ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἀπὸ τὴν Βουλγαρία καὶ ἐνσωματωθεῖ στὴν Ἑλ-

λάδα. Ἔτσι λοιπὸν οἱ μουσουλμάνοι βουλευτὲς ὕστερα ἀπὸ συνεννόησιν μὲ τὸν Ἑλληνα στρατιωτικὸν ἐκπρόσωπον στὴν Σόφια τοῦ ἐπέδωσαν μυστικὸν ὑπόμνημα, μὲ τὸ ὁποῖον ζητοῦσαν νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴν κυριαρχίαν καὶ νὰ ὑπαχθῶν στὴν ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Τὸ ὑπόμνημα αὐτὸ διαβιβάσθηκε ἀμέσως στὸν τότε πρωθυπουργὸν τὸν Ἐλευθ. Βενιζέλου πού βρισκόταν στὸ Παρίσι καὶ ἀποτέλεσε ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα ἐπιχειρήματα τῆς ἑλληνικῆς πλευρᾶς γιὰ τὴν ἀπόφασιν ὀριστικῆς παραχωρήσεως τῆς περιοχῆς αὐτῆς στὴν Ἑλλάδα.

Εἶναι προφανὲς ὅτι οἱ πρόγονοι τῶν σημερινῶν μουσουλμάνων τῆς Δυτ. Θράκης εἶχαν τὴν προσδοκίαν καλύτερης διαβιώσεως τῶν ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν, γιατί πίστευαν στὴν ἀνώτερη πολιτιστικὴν στάθμην τῶν Ἑλλήνων ἐναντι τῶν Βουλγάρων.

Πρέπει, λοιπὸν, νὰ ἀνταποκρίνεται ἡ ἑλληνικὴ διοίκησιν στὴν προσδοκίαν αὐτὴν, ὥστε νὰ μὴ δίδονται ἐπιχειρήματα στοὺς καλοθελητὲς τῆς ἄλλης πλευρᾶς γιὰ ἐκμετάλλευσιν καὶ ὑποκίνησιν τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν γιὰ ἀνθελληνικὰς ἐκδηλώσεις καὶ ὑποπτεῖς διεκδικήσεις.

Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ἡ ἐπάνδρωσιν τῶν θέσεων τῆς δημοσίας διοικήσεως στὴν ἀκριτικὴν αὐτὴν περιοχὴ γίνεται κατὰ κανόνα μὲ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται, ὅτι εὐρίσκονται ὑπὸ δυσμένειαν, ἐνῶ ἀντίθετα θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιλέγονται ἐκεῖνα, πού τὰ διακρίνει ἐθνικὸς παλμὸς καὶ ἀποστολικὸς ζῆλος, οὕτως ὥστε καὶ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον νὰ βοηθήσῃ καὶ νὰ τονώσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ γίνονται πρόξενοι δυσαρέσκειας καὶ διακρίσεως ὡς πρὸς τὸ μουσουλμανικὸν στοιχεῖον.

Πέραν ὅμως τῆς κρατικῆς φροντίδας, ἀνάλογη πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία γιὰ τὴν ποικίλην ἐνίσχυσιν τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν τόσο στὸν οικονομικὸν τομέαν, ὅσον καὶ στὸ πολιτιστικὸν καὶ πνευματικὸν πεδῖον, οὐ-

τως ὥστε νά ἔχουν τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφάλειας καὶ τῆς μονιμότητας στὶς ἀπὸ αἰῶνες πατρίδες τους. Ἕνας ἐθνικός συναγεραμὸς ἀλληλεγγύης χρειάζεται γιὰ τὸ σύνολο τῶν κατοίκων τῶν περιοχῶν αὐτῶν πρὸς κάθε κατεύθυνση, γιὰ νά ἐξουδετερωθοῦν οἱ ἐνέργειες ἐκεῖνων ποὺ ἐπιβουλεύονται τὴν ἐλληνική Θράκη.

Συμβολική πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἦταν καὶ ἡ χριστουγεννιάτικη πρωτοβουλία τῶν Χριστιανῶν Φοιτητῶν νά ἐπισκεφθοῦν γιὰ ἓνα τριήμερο τὴν ἀκριτική αὐτὴ περιοχὴ. Νά εὐχηθοῦμε τέτοιες πρωτοβουλίες νά πυκνώσουν καὶ νά ἀποκτήσουν οὐσιαστικώτερο καὶ μονιμώτερο χαρακτήρα.

ΑΡΙΣΤΟΣ Α. ΑΣΠΙΩΤΗΣ

Στὶς 24 Ἰανουαρίου συμπληρώθηκαν δέκα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐκδημία τοῦ ψυχιάτρου Ἀρίστου Ἀ. Ἀσπιώτη, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἄρτια ἐπιστημονική του κατάρτιση καὶ προσφορά, ὑπῆρξε καὶ ἓνας ἀκαταπόνητος ἐργάτης τοῦ πνεύματος, μέσα στὰ πλαίσια τοῦ νεοελληνικοῦ χριστιανικοῦ κινήματος, τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξε σημαῖνον στέλεχος.

Ὁ Ἄριστος Ἀσπιώτης συνεδύασε τὴν ἐπιστημονική του δραστηριότητα καὶ τὴν ἐξάσκηση τοῦ ἱατρικοῦ του λειτουργήματος μὲ τὴν διακονία του στὸ ἔργο τῆς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς. Καρπὸς αὐτοῦ τοῦ εὐστόχου συνδυασμοῦ ἦταν τὸ «Ἰνστιτοῦτο Ψυχολογίας καὶ Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς», τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξε ἰδρυτὴς καὶ ἰσόβιος διευθυντὴς καὶ τὸ ὁποῖο ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν ποὺ προσέφερε στὴν ἐλληνική κοινωνία, παρουσίασε πλούσια ἐκδοτική καρποφορία, προσφέροντας στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ἀξιόλογα βιβλία, ἀφ' ἑνὸς διακεκριμένων ἐπιστημόνων τοῦ κλάδου τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς ψυχια-

τρικῆς τῆς Εὐρώπης καὶ ἀφ' ἑτέρου δεκάδες ἔργα τοῦ ἰδίου, ἀναφερόμενα στὴν ψυχικὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ, τοῦ ἐφήβου καὶ τοῦ ὄριμου ἀνθρώπου, ποὺ ἀποτελοῦν πολύτιμα βοηθήματα γιὰ παιδαγωγούς, γονεῖς καὶ πνευματικούς ὁδηγούς τῆς νεότητος, προΐοντα τῆς προσωπικῆς του πείρας, ἀλλὰ καὶ τῆς βαθειᾶς καὶ πολυμεροῦς ἐπιστημονικῆς ἐνημερότητάς του.

Παρόμοιο καὶ ἐξίσου σημαντικὸ ἔργο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν γραπτὸ λόγο, ἦταν καὶ ἡ ζωντανὴ παρουσίαση τῶν θεμάτων αὐτῶν ἀπὸ τὸν ἴδιο σὲ διάφορα σεμινάρια, ποὺ ὀργάνωνε ὑπὸ μορφὴ μαθημάτων ἢ καὶ διαλέξεων, ὅπου τοῦ ἐδίδετο ἡ εὐκαιρία τῆς ἀμεσης ἐπικοινωνίας μὲ τὸ κοινόν.

Πέραν ὅμως αὐτῶν, ἡ προσφορά του στὴν ἐκδοση καὶ ἡ ἐν γένει διακονία του στὸ ἔργο τοῦ παρόντος περιοδικοῦ ὑπῆρξε ἰσόβια καὶ ἀνεκτίμητη. Ἐκτὸς τοῦ γεγονότος ὅτι μετεῖχε στὴν ἰδρυτικὴ ὁμάδα τοῦ Περιοδικοῦ αὐτοῦ, εἶχε ἐπὶ δεκαετίες (1938-1983) τὴν ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεώς του. Πολλὲς ἑκατοντάδες ἂν ὄχι καὶ χιλιάδες σελίδες ἀπὸ τοὺς 45 τόμους τῶν «Ἀκτινῶν» περιέχουν ἄρθρα καὶ σχόλιά του, ποὺ συμπληρώνουν τὸ ἐκτεταμένον συγγραφικὸ του ἔργο.

Τέλος οἱ ἄμεσοι συνεργάτες του ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς συγγραφικῆς του προσφορᾶς καὶ τὴν διακριτικὴ του παρουσία στὴν ὅλη προσπάθεια τοῦ Περιοδικοῦ, ἐνθυμοῦνται μὲ συγκίνηση τὸν ἥπιο, εὐγενικὸ καὶ συνετὸ χαρακτήρα του, ὁ ὁποῖος συνετέλεσε στὴν ἐν γένει καρποφορία καὶ ἐπιβίωση τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΥΠΟΥ
ΤΗΣ Χ.Ε.Ε.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

«ΑΓΩΝΕΣ ΥΨΗΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ»

Κύριε Διευθυντά,

Με άφορμή τὸ σχόλιο τοῦ Τομέως Τύπου τῆς Χ.Ε.Ε. (Νοέμβριος 1992) «Ἄπο τὰ συμβαίνοντα στὰ γήπεδα», ἀναφέρω σχετικὸ περιστατικὸ, ποὺ συνέβη στὸν «Ἡλεκτρικὸ» ἀπὸ Κηφισιά.

Εἶχε τελειώσει τὸ γήπεδο καὶ στὸ σταθμὸ «Εἰρήνη», ὄρμησε μέσα ἕνα πλῆθος νέων, ποὺ συνωθοῦντο, φωνάζοντας προκλητικά. Διερωτήθηκα ἂν θὰ βγοῦμε σῶοι οἱ 3-4 ἐπιβάτες ποὺ εἴμαστε μέσα. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἠλεκτρισμένη. Κίνδυνος συμπλοκῆς καὶ μεταξύ τους.

Ἐνα παιδὶ ἀγριεμένο ἄρπαξε ἀπὸ τὴν ὀροφὴ ἕνα χονδρὸ γιάλινο κάλυμμα τοῦ λαμπτήρος, προχώρησε στὸ παράθυρο, πλάι μου, ἔτοιμο νὰ τὸ ἐκσφενδονίσει στὸν πρῶτο σταθμὸ, ἐναντίον τῶν «ἀντιπάλων», ποὺ περίμεναν νὰ ἐπιβιβασθοῦν. Τὸ ἔπιασα ἀπὸ τὸ χέρι προσπαθώντας νὰ τὸ ἡρεμήσω, τονίζοντας ὅτι κάποια μᾶνα περίμενε καὶ τὸ ἄλλο παλλικάρι, ποὺ εἶναι ἑλληνόπουλο, ποὺ εἶναι ἀδελφός του. Γιατί νὰ κινδυνεύει νὰ σκοτωθεῖ ἀπὸ τὴν ποδοσφαιρική μανία;

Χαμήλωσε τὰ μάτια, στάθηκε γιὰ λίγο, ξέσφιξε τὰ δάκτυλα ἀπὸ τὸ φονικὸ γυαλί καὶ ἔμεινε ἄφωνο.

Ὁ συρμὸς ἔκανε στάση. Τὴν ἴδια στιγμή σὰν βολίδα ὄρμησε ἕνας ἄλλος νεαρός, τοῦ ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια «τὸ λάφυρο» καὶ τὸ πέταξε μὲ μανία στοὺς ἀνύποπτους πολίτες ποὺ περίμεναν νὰ ἐπιβιβασθοῦν στὴν ἀντίθετη κατεύθυνση, ρίχνοντας ἄγριο βλέμμα σ' αὐτόν, ποὺ δὲν τόλμησε.

Ἡ σκηνὴ συγκλονιστικὴ. Ὁ Θεὸς ἔβαλε τὸ χέρι Του καὶ ὁ ὀργισμένος νέος ἀστόχησε. Ὁ ἄλλος μὲ κοίταξε προ-

βληματισμένος σὰν νὰ ἤθελε νὰ πεῖ «Κι ἂν σκεφθεῖς νὰ γίνεις καλὸς δὲν σε ἀφήνουν οἱ ἄλλοι...».

Καὶ διερωτᾶται κανεῖς. Ποῦ βαδίζουν οἱ νεαροὶ φίλαθλοι καὶ ποῦ θὰ φθάσει μὲ τὴν κατάσταση αὐτὴ ὁ ἀθλητισμός; Ποιὸς θὰ διδάξει τὰ παιδιά ὅτι σὲ κάθε τέτοιο παιγνίδι ὁ ἕνας θὰ νικήσει καὶ ὁ ἄλλος θὰ χάσει; Χρειάζεται ἐκπαίδευση μὲ ἐπιμέλεια καὶ ἀγάπη. Νὰ μάθει ἐκεῖνος ποὺ χάνει στὸ παιγνίδι, ὅτι δὲν θίγεται ἡ τιμὴ του κι ἐκεῖνος ποὺ κερδίζει, ὅτι ἡ νίκη ἐπιβάλλει ἀξιοπρέπεια. Νὰ μάθουν τὰ παιδιά ν' ἀγαποῦν τοὺς ἀντιπάλους τους καὶ νὰ τοὺς χειροκροτοῦν γιὰ τὴ νίκη.

Δυστυχῶς σήμερα μὲ τὰ δεδομένα τοῦ ἀθλητισμοῦ φανατίζονται τὰ παιδιά καὶ ἐξαγριώνονται καὶ φθάνουν στὰ ἄκρα, χωρὶς νὰ καταλαβαίνουν τὸ κόστος.

Ὅλοι οἱ παράγοντες ὠθοῦν σ' ἕναν ἀθλητισμὸ χωρὶς περιεχόμενο, γι' αὐτὸ καὶ καταλήγουν σὲ «ἀγῶνες ὑψηλοῦ κινδύνου». Ὁ πατέρας φανατίζει πολλὲς φορὲς τὰ παιδιά μὲ τὴν ὀμάδα του. Τὸ Σχολεῖο ἔχει κι αὐτὸ τίς προτιμήσεις του. Ἡ κοινωνία θεοποιεῖ τοὺς «καλούς» ἐπαγγελματίες ἀθλητές. Τὸ χρέμα διαφθείρει. Κι ἐμεῖς, οἱ πολλοί, ἀδιαφοροῦμε καὶ μόνον κρίνουμε, ἔτσι, ὥστε πολλοὶ φίλαθλοι νέοι, νὰ κατανοῦν δημόσιος κίνδυνος.

Οἱ καιροὶ χαλεποί. Χρειάζεται συνεργασία ὄλων τῶν παραγόντων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν εἰδικῶν, μὲ συναίσθηση εὐθύνης, χωρὶς ἀνταγωνισμὸ. Νὰ σκύψουν μὲ ἀγάπη στοὺς νέους καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσουν στὸ ἰδεώδες τοῦ ἀθλητισμοῦ, ἂν πράγματι πιστεύουν σ' αὐτό.

Ἀπαραίτητη ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια τῶν παιδιῶν γιὰ νὰ ἀν-

τιμετωπίσουν τὸν ἀντίπαλο καὶ ὅταν χά-
νει καὶ ὅταν εἶναι νικητῆς.

Μὲ ἐξαιρετικὴ τιμὴ
ΜΕΛ. Ι. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ
Φιλολόγος

ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Κύριε Διευθυντά,

Στις 31 Ἰανουαρίου 1993 γιορτάσθη-
κε σ' ὄλο τὸν κόσμο ἡ 40ῆ Παγκόσμιος
Ἡμέρα τῶν Χανσενικῶν. Στὴν Ἑλλά-
δα ὁ ἑορτασμός ἐγινε στις 26 Ἰανουα-
ρίου, μὲ ἐκδήλωση ποὺ ὠργάνωσε τὸ
σωματεῖο «Οἱ Φίλοι τοῦ Ραούλ Φολλε-
ρώ» στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσού».

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτή, λοιπόν, σκέ-
φθηκα νὰ θυμηθοῦμε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς
παλαιότερους φίλους τῶν Χανσενικῶν,
ποὺ δὲν βρίσκονται πιά στὴ ζωή.

Ἕνας τέτοιος ἦταν, γιὰ τοὺς Χαν-
σενικοὺς τῆς Χίου, καὶ ὁ π. Ἄνθιμος
Βαγιᾶνος, ἐφημέριός τους καί, μετὰ ταῦ-
τα (1930), ἰδρυτῆς τῆς Μονῆς Παναγίας
Βοηθείας. Τὸ σχέδιό του ἦταν νὰ ἐκτιζε
τὸ μοναστήρι ἐκεῖ στὸ νοσοκομεῖο, γιὰ
νὰ ἀναλάβουν οἱ μοναχὲς τὴν μόνιμη
περίθαλψη τῶν ἀσθενῶν, ἀλλὰ δὲν τοῦ
τὸ ἐπέτρεψαν. Πολὺ ἀργότερα θὰ γρά-
ψει σὲ ἐπιστολὴ του (14 - 2 - 1956):
«Τοὺς ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου, καθότι συ-
νέζησα εἴκοσι ἔτη μαζί τους καὶ ποτὲ
δὲν θὰ ἐγκατέλειπον τὸ Λεπροκομεῖον
Χίου, ἐὰν δὲν μὲ ἐκαλοῦσεν ἡ Παναγία
ἢ Βοήθεια σὲ ἄλλα θεοφιλῆς ἔργον». Στὰ
ἴχνη τοῦ γέροντα βάδισε γιὰ πολλὰ χρό-
νια, μέχρι τῆς τελευτῆς της, καὶ ἡ Χία
φίλη τῶν Χανσενικῶν, Κλεοπάτρα Λάμ-
πρου.

Στὸ Νοσοκομεῖο Ἁγ. Βαρβάρας Ἁ-
θηῶν, δύο παλαιοὶ φίλοι τῶν ἀσθενῶν
ἐκεῖ, ὁ γιατρὸς Κων. Τζαμαλούκας, ὁ
ἱεραπόστολος αὐτὸς τῆς ἱατρικῆς ἐπι-
στήμης καὶ ὁ μακαρίτης Θεολόγος Μα-
χαίρας, τοὺς κρατοῦσαν συντροφιά καὶ
τοὺς ἐνίσχυαν ποικιλοτρόπως ἀπὸ τὸν
καιρὸ τῆς Κατοχῆς ἀκόμη.

Τὸ ἐρέθισμα γιὰ ὠργανομένες ἐξορ-
μήσεις καὶ μαζικὲς ἐπισκέψεις στὸ Νο-
σοκομεῖο αὐτό, ἔδωσε ἓνα ἄρθρο τῶν
«Ἀκτινῶν», τὸν Μάρτιο τοῦ 1944, μὲ
τίτλο «Στὸ βωμὸ τῆς Ἀγάπης», μὲ τὸ
ὁποῖο ἐγιναν γνωστὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα
τὸ ἔργο καὶ ἡ θυσία τοῦ βέλγου ἱεραπο-
στόλου τῶν λεπρῶν π. Δαμιανοῦ. Ἡ
πρῶτη μαζικὴ ἐπίσκεψη ἐγινε ἀπὸ τὴν
«Ὁρθόδοξο Χριστιανικὴ Γωνιά», στις
27 Μαρτίου 1945 καὶ συνεχίζει μέχρι σή-
μερα, ἐπὶ μισὸν σχεδὸν αἰῶνα, τὶς ἐ-
βδομαδιαῖες τακτικὲς ἐπισκέψεις της μὲ
κλιμάκια τῆς δευτέρας πιά γενιᾶς με-
λῶν της ἢ κλάδους (ὀργανώσεις), ποὺ
προῆλθαν ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ ὀργάνωση.
Κατὰ τὶς ἐπισκέψεις αὐτές, πῆγαιναν ἐ-
πίλεκτα μέλη τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας
κι ἔσκυβαν πάνω στὸν πόνο καὶ τὶς ἀ-
νάγκες τῶν ἀσθενῶν, ὅπως οἱ ἀείμνη-
στοὶ Ἀριστοτέλης Πέππας, πρόεδρος
τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὁ ὁποῖος
κρατοῦσε προσωπικὰ ὁ ἴδιος σημειώ-
σεις γιὰ συνταξιοδοτικὰ ἢ ἄλλα θέματα
τῶν ἀσθενῶν ἢ τῶν οἰκογενειῶν τους,
ὁ βιομήχανος Ἰω. Γερολυμάτος μὲ τὴν
σύζυγό του Ἑλισσάβετ, οἱ ὁποῖοι χρη-
ματοδότησαν τὸν ἐξοπλισμὸ τοῦ Ἀναρ-
ρωτηρίου καὶ τὴν κατασκευὴ λουτρῶν
σ' ὅλα τὰ συγκροτήματα μὲ θαλάμους
τῶν ἀσθενῶν, καὶ ἄλλοι.

Ὁ μακαρίτης Δημ. Πισσάνος, μέ-
λος τῆς «Γωνιάς» καὶ στενὸς συνεργά-
της τοῦ ἀειμνήστου π. Ἀγγέλου Νησιώ-
τη. Ἡ συνεργασία τῶν δύο ἀνδρῶν εἶχε
σὰν καρπὸ τὴν ἴδρυση τῆς «Ἐπιτροπῆς
διὰ τὴν λέπραν ἐν Ἑλλάδι». Ἦλθαν σὲ
ἐπαφὴ μὲ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς καὶ Χρι-
στιανικὲς ἱεραποστολές, γιὰ τοὺς Χαν-
σενικοὺς, λάβαιναν γνώση τῶν πορισμά-
των διεθνῶν συνεδρίων (σ' ἓνα τέτοιο,
στὴν Ἰνδία, ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Δ. Πισ-
σάνος), τὰ ὁποῖα μετέφεραν στοὺς ἀρ-
μόδιους τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς.

Ἀπὸ τὶς πρῶτες ὀργανώσεις ποὺ
ἄρχισαν νὰ ἐπισκέπτονται τὸ Νοσοκο-

μείο Ἄγ. Βαρβάρας, σχεδὸν ταυτόχρονα μὲ τὴν «Γωνιά», ἦταν καὶ δύο νεανικές. Ἡ μία εἶναι ἡ «Χριστιανικὴ Ὁργάνωσις Νέων» (ΧΟΝ) Πειραιῶς, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν ἀειμνήστων Ἰω. Μόσχου καὶ Γεωργίου Παρασκευοπούλου, κλιμάκια τῆς ὁποίας ἐξακολουθοῦν καὶ μέχρι σήμερα νὰ ἐπισκέπτονται καὶ νὰ ψυχαγωγοῦν τοὺς λίγους ὑπερήλικες ἀσθενεῖς ποὺ ἔμειναν ἐκεῖ. Ἡ ἄλλη εἶναι ἡ «Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ἐνωσις» (ΧΦΕ), ὅπου, μὲ ὁμαδικές, ἀλλὰ καὶ μεμονωμένες, ἐπισκέψεις τῶν μελῶν τῆς, σὲ μιὰ ἀπ' τὶς ὁποῖες, μάλιστα, τοὺς ἀκολούθησε καὶ ὁ μακαριστὸς π. Σεραφεῖμ Παπακώστας, τόνωναν τὸ ἠθικὸ τῶν ἀσθενῶν καὶ τοὺς ψυχαγωγοῦσαν. Ἡ ΧΦΕ συμπάρεσυρε καὶ τὴν ΧΕΕΝ, ὁμάδες μελῶν τῆς ὁποίας, σὲ ἐπανειλημμένες «ἐξελάσεις», βοήθησαν μὲ χειρωνακτικὴ ἐργασία στὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ἐντευκτηρίου τῆς Χριστιανικῆς Ὁμάδος τῶν νέων τοῦ Νοσοκομείου.

Μιὰ ἄλλη κατηγορία φίλων τῶν Χανσενικῶν, προέρχεται ἀπὸ ὑπηρεσιακοὺς παράγοντες, ποὺ ἀντιμετώπισαν τοὺς ἀσθενεῖς μὲ τὴν καρδιά τους καὶ ὄχι γραφειοκρατικά. Ὁ Ἄλ. Κορυζῆς, ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς πρὶν τὸν πόλεμο, σὲ μιὰ ἐπίσκεψίν του στὸ Νοσοκομεῖο Ἄγ. Βαρβάρας, μόλις ἀντίκρουσε τὴν στενότητα τοῦ χώρου, ὅπου διαβιοῦσαν διακόσιοι ἀσθενεῖς, ἀνεφώνησε: «Ἐδῶ δὲν μποροῦν νὰ ζήσουν οὔτε διακόσιες κόττες»! Σὲ λιγότερο ἀπὸ δύο χρόνια παραχωρήθηκε πενταπλάσιος χώρος καὶ κτίσθηκαν καινούργια κτίρια, ἀναρρωτήριον, πλυντήριον, κτίριον προσωπικοῦ κλπ. Δέκα χρόνια ἀργότερα (μετὰ τὸ 1947) δύο ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Κοιν. Προνοίας, οἱ ἀείμνηστοι Κων. Τριανταφύλλου, Γεν. Δ/ντῆς Ὑγιεινῆς καὶ Εὐάγ. Γκρινιατσος, Δ/ντῆς Δημ. Ὑγείας, ἀγκάλιασαν μὲ στοργὴ τοὺς Χανσενικοὺς καὶ τὰ προ-

βλήματα τους, σὲ μιὰ δύσκολη ἐποχῇ. Σ' αὐτοὺς ἄς προστεθεῖ καὶ ὁ Δ/ντῆς τοῦ Νοσοκομείου, τότε, Παν. Βασιλείου, ὁ ὁποῖος ἀντιμετώπιζε τοὺς ἀσθενεῖς σὰν παιδιὰ του καὶ ἡ σύζυγός του Ἐλένη, ἡ ὁποία μὲ μιὰ ὁμάδα κυριῶν ἀπ' τὸν κύκλο τῆς εἶχαν ἀσχοληθεῖ ιδιαίτερα μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ νοσοκομείου, ἴδρυσαν Δημοτικὸ Σχολεῖο, ἀνεπίσημο, ἔστω, (μετὰ ἔγινε ἐπίσημο), τοὺς προμήθευαν βιβλία, παιγνίδια, ροῦχα, ὠργάνωναν γιορτοῦλες γι' αὐτὰ κ.λ.π.

Ἐδῶ θὰ μνημονεύσουμε καὶ δύο γιατροὺς. Τὸν καθηγητὴ Ἰω. Μαρκανὸ καὶ τὸν Ἀθ. Μαντέλλο. Ὁ πρῶτος, ἐπιστημονικὸς διευθυντῆς τοῦ Νοσοκομείου Ἄγ. Βαρβάρας ἀπὸ τὸ 1930, ἀφιερώθηκε μὲ ζῆλο στὴν ἔρευνα τῆς νόσου καὶ πειραματίσθηκε πάνω σὲ νέες θεραπείες. Ἦταν γιὰ τοὺς ἀσθενεῖς ὁ πατέρας καὶ ἀδελφός. Ὁ δεῦτερος, Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Ὑπουργείου Κοιν. Προνοίας ἐπὶ τετραετίαν καί, μετὰ ταῦτα, Πρόεδρος τοῦ «Ἰδρύματος Προστασίας Χανσενικῶν Ἡ Θεῖα Χάρις», μὲ βαρὺ πένθος, ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε σ' ὅλη τὴν ζωὴ του, ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δύο παιδιῶν του στὰ «Δεκεμβριανά» καὶ τὴν πυρπόλησιν τοῦ ἱατρείου του ἀπὸ τοὺς στασιαστὲς, ἀσχολήθηκε συστηματικὰ καὶ μὲ ἀγάπην στὴν ἐπίλυσιν τοῦ Χανσενικοῦ προβλήματος στὴν Ἑλλάδα. Ὁραματιστής, ἀλλὰ καὶ πρακτικὸς ἄνθρωπος, κατάφερε νὰ καταργηθοῦν καὶ τὰ τρία ἐπαρχιακὰ νοσηλευτήρια χανσενικῶν καὶ νὰ ψηφισθεῖ τὸ 1955 ὁ νέος νόμος γιὰ τὴν νόσον τοῦ Χάνσεν, ποὺ θεωρήθηκε ἐπαναστατικὸς γιὰ τὴν ἐποχῇ του.

Στὰ τελευταῖα χρόνια, προστέθηκε στὴν χορεία τῶν ἐκλεκτῶν φίλων τῶν Χανσενικῶν καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος Κοτσῶνης, ὁ ὁποῖος ἄφησε νὰ ξεχυθεῖ, σὰν βάλαμο, ὅλη ἡ ἀγάπη τῆς πλούσιας καρδιάς του γι' αὐτοὺς. Πολλὲς φορὲς

συνέφαγε μαζί τους, χωρίς τυμπανοκρουσίες, και χωρίς να λαβαίνουν γνώση τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως, παρὰ τὴν ἐπίσημη ιδιότητά του ὡς Ἀρχιεπισκόπου. Σὲ μιὰ τέτοια συνεστίαση, ὁ Φολλερά, πού παραβρέθηκε ἐκεῖ, διαβεβαίωσε τοὺς ἀσθενεῖς, ὅτι πρώτη φορά ἔβλεπε Ἀρχιεπίσκοπο, σ' ὅλη τὴν Χριστιανωσύνη, νὰ συντρῶγει μὲ χανσενικούς φαγητὰ πού παρασκευάσαν οἱ ἴδιοι, σὲ σερβίτσια δικὰ τους!

Πρὶν κλείσει ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ πρέπει νὰ μνημονεύσουμε καὶ δύο χανσενικούς, ... φίλους τους, πού προσέφεραν πολλὰ στοὺς συνασθενεῖς τους. Τοὺς ἀείμνητους Νίκο Χρυσοτέλη καὶ Βασίλη Ζαχαριώδη.

Ὁ πρῶτος, χημικός, κλείσθηκε προπολεμικὰ στὸ νοσοκομεῖο καὶ ἡ νόσος πρόλαβε νὰ ἐπιφέρει τὶς ἀνεπανόρθωτες ζημιές της, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε θεραπεία. Ἦταν γνωστὸς μὲ τὸ ψευδώνυμο «Χρυσοτέλης», σύνθεσις τῶν ὀνομάτων τοῦ Ἀριστοτέλη Πέπλα καὶ τῆς συζύγου του Χρύσας, προέδρου τῆς «Γωνιάς» (Χρύσα + Τέλης = Χρυσοτέλης) γιὰ νὰ τιμῆσει τοὺς ἀνθρώπους πού τὸν ἀναγέννησαν εἰς Χριστόν. Μέχρι τὸ 1946, πού γνώρισε τὴν «Γωνιά», δὲν εἶχε καμμιά ἀξιόλογη ἐνασχόληση. Μετὰ ταῦτα, ὅμως, καὶ ἐνῶ ὑπέφερε ἀπὸ ζάκαχαρο, οὐρία, ἔλκος τοῦ στομάχου, μὲ προβλήματα στὰ μάτια, ξεκίνησε μὲ τὸν ζῆλο νεοφωτίστου νὰ προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες του στοὺς συνασθενεῖς του. Ἰδρυσε παράρτημα τῆς «Ὁρθ. Χρ. Γωνιάς» στὸ Νοσοκομεῖο μὲ καθαρὰ φιλανθρωπικὸ σκοπὸ καὶ «Ὁμιλο Ψυχαγωγίας Ἀσθενῶν» (ΟΨΑ) γιὰ τὴν ψυχαγωγία τῶν ἀσθενῶν. Ἐγραφε ποιήματα, παρλάτες, σάτιρες, σκέτς, κ.λ.π., τὰ ὅποια δίδασκε καὶ σκηνοθετοῦσε ὁ ἴδιος σὲ ἀσθενεῖς, μὲ ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Ὅταν, ἀργότερα, ἔφυγε ὁ μεγάλος ὄγκος τῶν ἀσθενῶν καὶ ἔλλειψαν οἱ ἱκανοὶ καὶ μορφωμένοι ἀπ' αὐτούς,

ἀνέλαβε καὶ τὴν ἐκπροσώπηση τῶν ὀλίγων πιά ἀσθενῶν πού ἀπέμειναν καὶ προέβαινε σὲ ἐνέργειες πρὸς κάθε κατεύθυνση, μὲ μιὰ ἄριστη καὶ ὀρθολογικὴ ἀξιοποίηση τοῦ ἐμψύχου ὕλικου πού διέθετε. Δὲν περιοριζόταν μόνο σὲ ἐνέργειες γιὰ τὴν βελτίωση τῶν ὄρων διαβιώσεώς τους, ἀλλὰ ἐπικοινωνοῦσε μὲ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς γιὰ νὰ ἔχει τὴν ἐγκυρὴ γνώμη τους ἐπάνω σὲ καίρια προβλήματα, τῶν ἐξιτηριούχων κυρίως (ἐργασίας, γάμου, σπουδῶν κλπ.) Καὶ μὲ βάση αὐτὰ ἔγραφε διαφωτιστικὲς προσσοῦρες, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐξέδωσε καὶ ἡ «Ἀπ. Διακονία» ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου. Μὲ ἐπίμονες ἐνέργειές του, κατάφερε νὰ πείσει τοὺς ἀρμοδίους καὶ νὰ βελτιωθεῖ δύο φορὲς ὁ περὶ Χανσενικῶν Νόμος.

Ὁ δεῦτερος, ὁ Βασιλάκης, ὅπως τὸν ἀποκαλοῦσαν οἱ ἀσθενεῖς, πρωτοετῆς φοιτητῆς τοῦ Πολυτεχνείου (ἔφερε μὲ καμάρι τὸ σῆμα τῆς Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ἐνώσεως), κλείσθηκε στὸ Νοσοκομεῖο τὸ 1946, σὲ μιὰ ἐποχὴ μὲ πολλὲς ἐλλείψεις σὲ ἔμψυχο ὕλικὸ καὶ ἐξοπλισμό. Προσπάθησε νὰ συμβάλει, ἐθελοντικά, ὅσο μπορούσε, γιὰ νὰ μειωθοῦν οἱ ἐλλείψεις αὐτές. Ντυμένος μὲ τὴν μπλουζα τοῦ νοσοκόμου, βοηθοῦσε τὸ πρῶτὸ στὸ μικροβιολογικὸ ἐργαστήριο καὶ ἀκολουθοῦσε τὸν γιατρὸ στὶς ἐπισκέψεις του στὸ Ἀναρρωτήριο. Ἐκανε ὅ,τι περνοῦσε ἀπ' τὸ χέρι του. Γιὰ πολλοὺς ἦταν τὰ μάτια καὶ τὰ χέρια τους, γιὰ ὅλους ὁ γιὸς καὶ ἀδελφός τους. Ἀσχολήθηκε ιδιαίτερα μὲ τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους τοῦ Νοσοκομείου. Γιὰ τὴν πνευματικὴ τους τροφοδοσία, τὴν ψυχαγωγία τους καὶ τὴν ἀπασχόλησή τους, ἰδρυσε, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1947, τὴν «Χριστιανικὴ Ἐνωσις Νέων», (XEN), ἡ ὁποία φύλαξε πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἔδωσε κουράγιο ν' ἀτενίσουν μὲ πίστη τὸ μέλλον, καὶ νὰ εἶναι σήμερα στὴν κοινωνία ἀπ' τοὺς πιὸ ἐπι-

τυχημένους έξιτηριούχους. Έφυγε, άρ-
γότερα, στην Γαλλία, κατά προτροπή
του καθηγητού Ίω. Μαρκιανού, σπού-
δασε Ίατρική στο Μομπελιέ, κι έγκα-
ταστάθηκε, τελικά, στις ΗΠΑ. Τόν Ία-
νουάριο του 1970, σέ ηλικία μόλις 41
έτων, έφυγε για τόν Ουρανό, ύστερα ά-
πό πολύμηνη κι επώδυνη ταλαιπωρία
πού του προκάλεσε ό όγκος στόν έγκέ-
φαλο.

Μέ έξαιρετική τιμή
ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΩΣ

Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Άγαπητές «Άκτινες»,

Ή οίκουμενικότητα τής Ήρθοδο-
ξίας και τό πνεύμα ενότητας πού τήν
χαρακτηρίζει βρήκε μιá κορυφαία έκ-
δήλωση στη θεία λειτουργία πού έγινε
στόν Μητροπολιτικό Ναό των Άθηνών
τήν Κυριακή, 27 Δεκεμβρίου, μέ τήν
συμμετοχή τής περίφημης Βυζαντινής
χορωδίας του Ήρθοδόξου Κέντρου του
Ζαγκόρσκ, πού βρίσκεται 60 χιλιόμε-
τρα άπό τήν Μόσχα.

Ή χορωδία αυτή, άπό τις καλύτε-
ρες στόν όρθόδοξο κόσμο, βρέθηκε
στην Άθήνα για λίγες μέρες όπου έκα-
νε δύο έμφανίσεις στο Μέγαρο Μουσι-
κής, μέ βυζαντινή έκκλησιαστική μου-
σική.

Ή 50μελής αυτή χορωδία έψαλε
στη θεία λειτουργία και απέδειξε πόσο
ή Ήρθοδοξία ένώνει τους όρθοδόξους
όλοκλήρου του κόσμου, άνεξάρτητα ά-
πό γλώσσα, ένότητα, φυλή, καθεστώ-
τα και ιδεολογίες. Οί θρησκευτικοί ύ-
μνοι και τά τροπάρια ψάλθηκαν στη ρω-
σική γλώσσα, άπόλυτα έναρμονισμένα
μέ τήν όρθόδοξη λειτουργική παράδο-
ση, αλλά και μέ όρισμένα μέρη στην
έλληνική γλώσσα. Ή όλη λειτουργία ά-
πέπνεε ένα άρμονικό σύνολο όρθόδο-
ξης λατρείας, χωρίς χάσματα και χω-
ρίς κενά. Ήταν μιá άληθινή μυσταγω-
γία για όσους παρηκολούθησαν τή λει-
τουργία.

Έτσι, διακηρύχθηκε για μιá φορά
άκόμη ή ένότητα και ή οίκουμενικότη-
τα τής Ήρθοδοξίας, πέρα άπό γεωγρα-
φικά σύνορα και ένότητες. Ίδιαίτερα
δέ στην έποχή μας, πού ή Ήρθοδοξία
χειμάζεται άπό τις έπιθέσεις των διαφό-
ρων έτεροδόξων, άλλοθρησκων ή άθέ-
ων, στα Βαλκάνια και άλλου, τέτοιες
εύκαιρίες και τέτοιες έκδηλώσεις δια-
τρανώνουν τήν όρθόδοξη παράδοση και
δυναμικότητα. Και άποδεικνύουν ότι,
παρά τις πολυποικίλες προσπάθειες
στραγγαλισμού ή συρρικνώσεως τής, ή
Ήρθοδοξία, και πολεμουμένη, πάντοτε
θά έπιβιώνει και πάντα θά νικά...

Μέ τιμή και άγάπη
Δ. Α. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ

«ΑΚΤΙΝΕΣ». Μηνιαίον περιοδικόν. Κυκλοφορεί τήν Ήν έκάστου μηνός. Ίδιοκτήτης: «Χρι-
στιανική Ένωσις Άκτινες», όδός Καρύτση 14, 105 61 Άθήνα, Τηλ. 3235-023. Έκδότης
και Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ίατρίδης, Παρθενώνος 26, 117 42 Άθήνα. Προί-
στάμενος Τυπογραφείου: Βλ. Δ. Σταματόπουλος, Ίπποκράτους 189, 114 72 Άθήνα. Τιμή
τεύχους όρχ. 100. Έτησία συνδρομή, έσωτερικού όρχ. 1000, έξωτερικού δολ. 18. Ή διευ-
θυνσις έπιφυλάσσει εις έαυτήν τό δικαίωμα νά μη δημοσιεύη ή νά συντέμνη κατά τήν κρίσιν
της οίονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα, δημοσιευόμενα, ή μή, δέν επιστρέφονται. Άναγ-
γελαί εντύπων έν γένει και βιβλιοκρισίαι δέν δημοσιεύονται.

Τόπος έκδόσεως Άθήνα, Φεβρουάριος 1993

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»
Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός» κυκλοφόρησαν:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΓΚΙΑΛΑΣ
Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ

Περιλαμβάνει τὴ βιογραφία
τοῦ ποιητοῦ καὶ μελετήματα γιὰ τὸ ἔργο του.

*

ΠΗΓΗΣ ΚΟΡΟΒΕΣΗ - ΠΟΡΦΥΡΗ
ΠΡΙΝ ΓΙΝΕΙΣ ΓΟΝΙΟΣ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ

*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ
Πρωτοπρεσβυτέρου
Καθηγητοῦ Πανεπιστηρίου
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ
Θεολογία - Ἱστορία - Παιδεία

*

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΠΟΛΕΤΣΗ
ΡΑΨΩΔΙΑ
Β' ἔκδοση
συμπληρωμένη καὶ διορθωμένη ἀπὸ τὸν ποιητὴ.

*

ΑΥΤΟΙ ΔΕΝ ΥΠΕΚΥΨΑΝ
Β' ἔκδοση.

ΜΟΛΙΣ ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΡΧΙΜ. ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΑΛΕΞΙΟΥ
ΦΩΤΑ ΚΑΙ ΣΚΙΕΣ
Δοκίμια πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»
Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 32 21 283

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»
Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός» κυκλοφόρησαν:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΓΚΙΑΛΑΣ
Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ

Περιλαμβάνει τὴ βιογραφία
τοῦ ποιητοῦ καὶ μελετήματα γιὰ τὸ ἔργο του.

*

ΠΗΓΗΣ ΚΟΡΟΒΕΣΗ - ΠΟΡΦΥΡΗ
ΠΡΙΝ ΓΙΝΕΙΣ ΓΟΝΙΟΣ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ

*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ
Πρωτοπρεσβυτέρου
Καθηγητοῦ Πανεπιστηρίου
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Θεολογία - Ἱστορία - Παιδεία

*

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΠΟΛΕΤΣΗ
ΡΑΨΩΔΙΑ

Β' ἔκδοση
συμπληρωμένη καὶ διορθωμένη ἀπὸ τὸν ποιητὴ.

*

ΑΥΤΟΙ ΔΕΝ ΥΠΕΚΥΨΑΝ

Γ' ἔκδοση.

ΜΟΛΙΣ ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΡΧΙΜ. ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΑΛΕΞΙΟΥ
ΦΩΤΑ ΚΑΙ ΣΚΙΕΣ

Δοκίμια πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»
Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 32 21 283